

הנהגות עין טובה

למו"ר הרב חיים רבי שליט"א
יו"ל ע"י בית מדרש בין הזמנים שע"י מוסדות עטרת חכמים רח' החיים 4 תל גיבורים חולון
בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א 055-318383

- [רבי מתיא בן חרש](#)
- [פתיחה](#)
- [פרק א'](#)
- [פרק ב'](#)
- [פרק ג'](#)
- [פרק ד'](#)
- [פרק ה'](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת נח](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת וירא](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת חיי שרה](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת תולדות](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת בשלח](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת ויקהל](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת תצוה](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת אמור](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת בלק](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת מטות](#)
- [פרפראות לשמירת העיניים - פרשת חקת](#)
- [פרפראות שמירת העיניים מתורה שבעל פה - מהש"ס](#)
- [שמירת עיניים כללית](#)
- [עצות קצרות ומועילות לבן תורה](#)
- [חברה טובה - על שכונת 'תל גיבורים' בחולון](#)

[רבי מתיא בן חרש](#)

מעשה ברבי מתיא בן חרש שהיה יושב בבית המדרש, והיה זיו פניו דומה לחמה וקלסתר פניו דומה למלאכי השרת, שמימיו לא נשא עיניו לאשה

בעולם.

פעם אחת עבר השטן ונתקנא בו. אמר: אפשר אדם כמו זה לא חטא? אמר לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם רבי מתיא בן חרש מה הוא לפניך? אמר לו: צדיק גמור הוא. אמר לפניו: תן לי רשות ואסיתנו. אמר לו: אין אתה יכול לו. אמר: אף על פי כן. אמר לו: לך.

הלך ונדמה לו כאשה יפה שלא היתה כדמותה מעולם מימות נעמה אחות תובל קין שטעו בה מלאכי השרת, שנאמר: "ויראו בני האלוקים את בנות האדם" (בראשית ו, ב), ועמד לפניו. כיון שראה אותו הפך פניו ונתן לאחוריו. שוב בא ועמד לו על צד שמאלו, הפך פניו לצד ימינו, והיה מתהפך לו מכל צד. אמר רבי מתיא: מתיירא אני שמא יתגבר עלי יצר הרע ויחטיאני. מה עשה אותו צדיק? קרא לאותו תלמיד שהיה משרת לפניו, ואמר לו: לך והבא לי אש ומסמר. הביא לו מסמרים ונתנם בעיניו. כיון שראה השטן כך נזדעזע ונפל לאחוריו.

באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא למלאך רפאל. אמר לו: לך ורפא את רבי מתיא בן חרש. בא ועמד לפניו. אמר לו רבי מתיא: מי אתה? אמר לו: אני הוא רפאל ששלחני הקדוש ברוך הוא לרפאות את עיניך. אמר לו: הניחני, מה שהיה היה. חזר לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו: רבונו של עולם! כך וכך אמר לי מתיא. אמר לו: לך ואמור לו אני ערב שלא ישלוט בו יצר הרע. מיד רפא אותו. מכאן אמרו חכמים כל מי שאינו מסתכל בנשים, ועל אחת כמה וכמה באשת חברו, אין יצר הרע שולט בו.

(ילקוט שמעוני פרשת ויחי ויחי אות קסא, ועיין בן איש חי פרשת ואתחנן שנה ראשונה בהקדמה מה שפירש בזה)

פתיחה

קונטרס קטן זה יוצא לאור בכדי לחזק את עצמנו בשמירת העיניים, ולהסיר מלבנו את יצר הסקרנות שהורס הכל. ולהגיע להבנה ולדרגה כזאת שאין חשק כלל להביט לצדדים, ולהבין שחבל להזיז את הראש שלנו שמקדשים אותו על ידי תפילין וקריאה בתורה הקדושה להביט בחוסר צניעות. והפסוק (בראשית כב, ד) אומר "וישא אברהם את עיניו", כלומר שאברהם אבינו ע"ה הוא השולט בעיניו ומזיזם כפי הצורך שלו ולא שהם מביטות מאליהן ללא כל מחשבה.

ועצה טובה להגיע לדרגה זו, שישתדל שלא להסתכל איפה שלא צריך והיכן שאין תועלת. דרך משל: מי שיושב בבית המדרש ולומד, ולפתע

עובר לידו מאן דהו או שנכנס לבית המדרש איש מסוים, והוא אינו מסתכל ולא פוזל לצדדים לראותו אלא ממשיך להתרכז בלימוד. בזה הוא מכבד את תורתנו הקדושה כי בודאי אם היה יושב לפני מלך בשר ודם ומשוחח עימו לא היה מביט לצדדים כלל, ועל אחת כמה וכמה שלומד תורה עם השם יתברך וכמו שאנו מברכים בברכות התורה "המלמד תורה לעמו ישראל". ומלבד זה הוא גם מרוויח שמרגיל את עצמו שלא להסיט ראשו אנה ואנה ללא מחשבה. וזוהי הנהגה חשובה מאוד ומסייעת לאדם להיות שקדן וחכם, ועל ידי זה אהבת התורה תבער בקרבו. וכן על זו הדרך בתפילה, שבשעת אמירת פסוקי דזמרה וכיוצא בזה נפתחת דלת בית הכנסת בחריקה ואינו מביט, וממשיך לשבח את ה' יתברך, הרי זה קידוש ה' גדול שמרגיש ויודע עם מי הוא מדבר ואשריו. ובודאי שעל ידי זה יגיע גם למעלה נוספת שלא להסתכל ברחובות על עוברים ושבים, כי אחרי שהרגיל את עצמו שלא להסתכל בבית הכנסת על הנכנסים והיוצאים הרבים, בודאי שיגיע לדרגה שלא להסתכל בחוץ. וחז"ל (ברכות י.) אומרים על ה' יתברך "רואה ואינו נראה", והאדם צריך להיות להיפך נראה ואינו רואה, כך צריך להיות ברחוב.

וזוהי שמירת העיניים שצוותה התורה הקדושה לומר בכל יום בפרשת ציצית בוקר וערב "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר טו, לט), כי היא שורש לכל העבירות שבעולם. ומיד כשפוגם בעיניים הרי כאילו שצולם באותו רגע. כלומר, כשהוא מסתכל על דבר שאינו צנוע הוא נכנס כביכול למערכת צילום ויוצא פיל, ובפיל שלו רואים שהוא פגום. וכל עוד שלא הסתכל ולא פגם בעיניים עדיין לא צולם, כי הצילום תלוי בעיניים. ותחילת קלקולו של יש"ו שר"י (=שם רשעים ירקב) היה קלקול בעיניים (כמבואר בסוטה מז.).

וכן תרגילי שמירת העיניים על ידי שפשוט סוגר את עיניו כשאפשר. למשל, כשהוא מתקלח, הרי הוא משתמש בחוש המישוש עם סבון ושמפו והחפיפה כפי הצורך. וכשעשה כן בעיניים עצומות, הכניס למערכת השכלית שלו שעיניים אינם צריכים להיות "מופעלות" תמיד ומקיים בכך מצות "ולא תתורו", שהוא מלשון "ויתורו את ארץ כנען" (במדבר יג, ב) שנאמר על המרגלים שרגלו את הארץ והביטו בכל מקום ובכל פנה. כלומר להרגיל את עצמנו על ידי תרגילים כאלו של שבירת יצר הסקרנות ולהסתדר בעיניים עצומות. ועל ידי כך זוכה הוא שלא להיות מרגל שלילי שאסרה

והנה הרמב"ן - באגרתו המפורסמת לבנו - מלמד אותנו ואומר, "ואל תביט בפני אדם בדברך עימו". ומי שראה בתמונות או במציאות את גדולי ישראל כשמדברים זה עם זה יבחין שהם אינם מסתכלים זה על זה. ואנו בעוונותינו הרבים טרם הגענו לדרגה זו, אבל כשמשוחח עם אשה מנין ההיתר להסתכל עליה? ולפעמים ההסתכלות מגיעה לגדר התבוננות, וזה לא פשוט.

ומה מאד כואב הלב לראות כמעט ירד היום סמל הבושה, עד כדי כך שאחר שיעור תורה וכיוצא בזה עומדות נשים בתור בכדי לבקש מהרב עצה או לשאול שאלה, ואינם מרגישים בזה חוסר צניעות או חוסר דרך ארץ. והגאון רבינו יוסף חיים זיע"א בספרו אמרי בינה (סי' יד) מביא טעם לזה שאשה פסולה לעדות משום שאין זה דרך ארץ שתעמוד בפני אנשים, ואף שזה פעם אחת ובכובד ראש ולצורך העניין. וכיום על כל בעיה מגיעים ומשוחחים, ועוד יש מדברות בשקט ואז מטה את אוזנו והיא מדברת כמו יהודה שאמר "באזני אֶדְנִי" (בראשית מד, יח), וזה מעשה שלילי מאד. ופעם היו מתביישות נשים לעמוד ברחוב אם החכם צריך לעבור שם. ולזה ברא ויצר ה' יתברך את הטלפון שאפשר על ידי לחיצת כפתור לשוחח בשעות מקובלות ולשאול את החכם בצניעות ובדרך ארץ. ואם יש הכרח להראות משהו לרב יש למסור בידו מכתב עם השאלה המצורפת וטלפון לחזרה, וכל זה על ידי הַשְׁמָשׁ מבלי לספר לו ולא כלום. ואלו הם דרגות בצניעות שאבדנו כיום בעוונותינו הרבים, והלוואי שנקיים באופן זה את דברי רבינו הרמב"ן זיע"א.

אנו צריכים לשמח את ה' יתברך (כמו שכתב בספר מסילת ישרים פרק יט) ולהגיע לדרגה כזו של חיזוק ומעלה שאין לנו כלל חשק להביט לצדדים. וכל רעיון או מאמר חז"ל וכן כל משפט קדוש וטהור אשר מובא בזוהר הקדוש יעזור לנו לחיות עם המעלה הגדולה הזאת של שמירת העיניים.

והאמת היא שגם מבחינה רפואית ומדעית עיניים אשר מתרוצצות הרבה להביט בכל הנמצא ברחוב ראייתם מתקלקלת ונהרסת. למשל כאשר אדם נוסע באוטובוס ומביט לחוץ כל הדרך ועל ידי כך רואה כל רגע ורגע דבר אחר וציור חדש הרי זה מקלקל מאד את העיניים. וזוהי סיבה מספיקה להימנע מלהציץ במכשיר הטמא גם אם רואה דברים המותרים לדעתו, כי עצם הציורים והתמונות הצצות רצוא ושוב כמראה הַבְּזָק מזיק לעיניים. וזוהי דעת רופאים מומחים ומפורסמים אשר שבחו בזה את מצות "ולא תתורו".

ובעצם יש לזה מקור בדברי חז"ל הקדושים, שכידוע רבינו הגר"א כתב באגרתו שהעולם הזה דומה לאדם ששותה מים מלוחים וכמה שישתה יותר יהיה צמא יותר. וביאור דבריו שמי שנמנע מתשוקות ותאוות אסורות גופו נהיה רגוע ושקט יותר. ובכדי להבין את הדבר נתאר לעצמנו אדם רעב שיעבור ליד חנות פלאפל או מסעדה עם ריחות חזקים של מאכלים, האם על ידי שיעבור פעם שניה ושלישית יהיה שבע? ברור שלא. כי כל זמן שלא יאכל ולא נודע כי באו אל קרבנה, בטנו צבה ומקרקרת ומשוועת לאכילה. והוא הדין בתשוקות ותאוות של עריות, שפגם על ידי יצר הרע ותאוות חיצוניות לא מרגיעות את הגוף ואדרבא להיפך, "משביעו רעב" (סוכה נב.), כלומר - דורש עוד ועוד תאוות ולא נרגע לעולם. וזהו המצב כיום בעוונותינו הרבים. ורק על ידי שיעשה האדם "דיאטה" רוחנית ממש עד שיהיה בגדר 'מרעיבו', אז יהיה 'שבע'. כי

בודאי שמי שצמא עדיף שישאר כך מאשר שישתה מים מלוחים השורפים ומצמיאים עוד יותר. וכן מבואר בגמרא בכתובות (סא.) שאמרו שמי שמריח תבשיל ומתגרה מאד אם לא יאכלו מיד, יבוא לידי סכנה, ע"ש. וכן בעריות, שפגם העיניים הורס את הגוף ומקלקל את העיניים יותר ויותר, הואיל והגוף מתגרה ומתאוה ואינו בא לידי סיפוק לעולם, ומפסיד האדם את העולם הבא ואף אינו נהנה בעולם הזה. מה שאין כן הפרוש מעריות ששומר את עיניו ומקיים דברי חז"ל שאמרו מרעיבו שבע, הרי ששמירת העיניים שלו מרגיעה את גופו יותר ויותר. ובפרט כשמגיע למצב קדוש כזה שאין לו חשק כלל להביט לצדדים וגופו רגוע ואינו נפגע. נמצאנו למדים שגם מבחינה בריאותית אדם קדוש הוא אדם בריא ורגוע.

שמעתי פעם שהעין היא רוחנית מאד, שהרי בכל מקום בגוף אפשר לתחוב את האצבע חוץ מהעין שהיא רוחנית ותחיבת האצבע בתוכה מיד מזעזעת את כל הגוף. ואמנם חז"ל (ע"ז כח:) אמרו ששרירי העיניים קשורים עם הלב וגם עם המוח. ולכן אסור גם להסתכל בפני אדם רשע (מגילה כח.). וצריך להיות תמיד שקוע בלימוד או במחשבת מוסר או דברי חכמה, וכלשון הרמב"ם (הלכות איסורי ספכ"ב) "שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב הפנוי מן החכמה".

ויהי רצון שנוזכה כולנו לשמירת העיניים באהבה ושמחה וחיים טובים, אמן

פרק א'

מקור האיסור ופרטיו
מקור איסור ההסתכלות בעריות, והפרטים הנוספים לו בשמירת העיניים

. שמירת העינים מקורה באיסור עריות שהוא אסור שיסודו שכלי לקיום העולם ובזמן מתן תורה נוספו לו אסורי תורה בפרטים נוספים. טעם חיוב שמירת העינים אינו רק מחשש שעל ידי זה יגיע לעברה אלא עצם ההסתכלות עברה היא.

. טעם נוסף לאיסור ההסתכלות בעריות הוא משום שאסור להנות מהעולם הזה בלא ברכה, והנהיגה מהסתכלות זו נהנה בלא ברכה. המטרה בחיוב שמירת העינים היא שעל ידי זה יהא האדם מרגל וחושק להביט באשתו בלבד, ועל ידי זה מתרבת האהבה והאחנה ביניהם.

. הקדשה והצניעות הם מיסודות הקיום של עם ישראל, וראשית לכל החמרות יש להחמיר בהם.
. פגם הראיה חמור מאד ואין רב בני האדם מבינים עד כמה אסור הוא ומה חמרתו, וצריך לדעת שבהסתכלות פשוטה זו עובר על אסור תורה של "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עינכם".

. עם ישראל לדורותיו סבל וסובל מחסרון קדשה וצניעות, ועלינו לשמר עליהם מכל משמר, ולכך ההנהגה היא 'ספק צניעות לחומרא'. יש להחמיר גם בראיה בעלמא שאינה כ'הבטה' חודרת ומעמיקה, ובפרט במקרים של חסר צניעות.

. מכל האמור נבין שמי שאינו שומר את עיניו הרי הוא פנוע בדבר ערוה. שפמו ששיכת נגיעה על ידי היד ושאר האברים כד שיכת נגיעה בעין, וזה כמעשה ערוה ממש.

. דרך צדיקים וקדושי עליון שאינם מביטים אף בפני חבריהם בשעה ששחים עמם. ואנו שלא זכינו להגיע לדרגה גבוהה זו ונדאי שמוטל עלינו לכל הפחות שלא להסתכל בפני נשים אף כשכבר יש צורך לשוחח עמן.

. העינים הנם מהאברים החשובים ביותר שנתנו לנו על ידי ה' יתברך, ולא יתכן לעשות במתנה הגדולה והיקרה הזו דברים שהם נגד רצונו. והפוגם בעיניו הרי הוא כפוי טובה, שעושה במתנה שנתנה לו נגד רצון הקדוש ברוך הוא נותן המתנה.

. גם לנשים יש במדה מסימת מצות 'שמירת העינים', וכגון שלא תתניפה בצאתה מהבית יותר מדי וכדומה. ולעמת זאת ונדאי שבביתה מוטל עליה להתנפות כמה שיותר לכבוד בעלה.

. יש לדעת ולשון שכל הנאה הקצובה לאדם תגיע אליו בסופו של דבר, שהרי זהו רצון ה' יתברך וכך נגזר עליו משמים, ולכן אין תועלת מהנאת אסור אחר שהנאה תגיע אליו בכל מקרה בהתר.

. ואמנם השומר את עצמו מלהנות מאסור ונדאי שיזכה על ידי זה להנאת קדשה גדולה יותר, ויזכה להבין טוב יותר את תלמודו, ואף דברים קשים וסוגיות עמומות יוכל לפשט בנקל. ויתירה מזו יזכה להנות יותר מאשתו ומבני ביתו, שתמורת הנאת האסור שפנע מעצמו יזכה להנאת התר קדושה ומועילה.

. יצר הרע משקיע הרבה מאד מלחותיו באדם שאין לו אשה ועושה ככל יכלתו להכשילו במעשי עברה. ועל כן צריך כל אדם השרוי בלא 'פת בסלוי' לשמר עצמו מאד בתקופה קשה זו ולהתחזק בתורה וביראת שמים. ומסבה זו גם אין לתת תפקיד בכלל ותפקיד צבורי בפרט לאדם שכזה עד שיזכה לבנות את ביתו.

. לָבוֹן תּוֹרָה גָּדֵר 'שְׁמִירַת הָעֵינַיִם' אֵינּוּ מִפְּנֵי אֲסוּר "וְלֹא תִתּוֹרוּ" וְחֹשֶׁשׁ מִרְאוֹת אֲסוּרִים בְּלִבָּד, אֲלָא גַם מְשׁוּם שְׂאִין זֶה מִדְּרָכּוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חֶכֶם לְהִרְאוֹת מְשׁוּטֵט בְּרַחוּבָה שֶׁל עִיר כְּשֶׁהוּא מִבֵּית בְּעוֹבְרִים וְשָׁבִים. וְכַלְשׁוֹן הַרְמָבַ"ם: "תַּלְמִיד חֶכֶם מְהֵלֵךְ בְּשׁוּק כְּאֲדָם הַטְּרוּד בַּעֲסָקָיו".

פרק ב'

מרע

סור

הפסד ופחיתות הפוגם בעיניו מבחינה גשמית ומבחינה רוחנית

. פֶּגַם הָעֵינַיִם אֶפְלוּ מִבְּחִינָה גְּשָׁמִית אֵינּוּ הַנָּאָה, וְהַשׁוֹמֵר אֶת עֵינָיו זֹכֶה לְהִבִּין וּלְהִרְגִישׁ עַד כִּמָּה אֵין הַנָּאָה בְּדַבַּר עֲבָרָה זֹ, וְעַד כִּמָּה הוּא בֶּעַל הַהֲנָאָה וְהַמְּאֻשֶּׁר הָאֲמִתִּי.

. כְּשֶׁם שֶׁבִּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה הַמְּפָרִיז וְאוֹכֵל יוֹתֵר מִכִּפֵּי צָרְכּוֹ מְזִיק לְגוּפוֹ וּמְעַרְעֵר אֶת בְּרִיאֹתוֹ, כִּדּוּ הַפּוֹגֵם בְּעֵינָיו וּמְשַׁקֵּיעַ גּוּפוֹ בְּתַאֲוֹת מְזִיק לְגוּפוֹ וּלְנַפְשׁוֹ. הַמְּרַעִיב אֶת יָצְרוֹ בִּידֵי אֲטָה' רֹחֲנִית יִזְכֶּה לְשַׁקֵּט נַפְשִׁי אֲמִתִּי וַיְהִי בְּרִיא בְּגוּפוֹ וּבְנַפְשׁוֹ.

. הַפּוֹגֵם בְּעֵינָיו הֵרִי הוּא מִתְּאֹהַ תַּאֲוָה שְׂאִינָה בָּאָה עַל סְפוּקָה, וְסוּפָה שֶׁל תַּאֲוָה זֹ שֶׁהִיא מְכַלָּה אֶת גּוּפוֹ וְרוּחוֹ וּבְנוֹסֵף מְזִיקָה לְנַשְׁמָתוֹ. וְהִ' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתֵּן לָנוּ אֶת מַצּוֹת 'שְׁמִירַת הָעֵינַיִם' נִתֵּן לָנוּ גַם אֶת הַכַּחַס לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְרַחֵק מִתַּאֲוֹת מְגִנּוֹת אֵלוֹ.

. הַפּוֹגֵם בְּעֵינָיו מְלַבֵּד שְׁגוּרִם לְעַצְמוֹ רְחוּק גְּדוֹל מֵהִ' יִתְבָּרַךְ וְעוֹנֵשׁוֹ כְּבָד מְנַשֵּׂא, הֵרִי שֶׁהוּא מְגִיעַ עַל יְדֵי זֶה לְחֹסֵר יִשׁוּב הַדַּעַת שֶׁהֵרִי הַמְּחַשְׁבֹּת אֲצוֹת וְרָצוֹת בְּמַחוֹ בְּכָל עֵת. וּמְשׁוּם כִּדּוּ גַם כְּאֲשֶׁר יִרְצֶה לְשׁוּב בְּתַשׁוּבָה לְאַחַר זְמַן הֵרִי שֶׁהַמְּחַשְׁבֹּת וְהַהֲרָהוּרִים שֶׁנֶּצְטִיֵּרוּ בְּמַחוֹ יִמְשִׁיכוּ לְהַטְרִידוֹ וּלְבַלְבְּלוֹ. וְדִי בְּמַחְשָׁבָה פְּשׁוּטָה וּבְרוּרָה זֹ לְמִנּוּעַ מֵאֲדָם בֶּעַל דַּעַה לְהִתְרַחֵק מֵהַעֲבָרָה כְּמִטְחוּי קִשְׁת.

. הַהֲרָהוּרִי תַּאֲוָה מְחַלְשִׁים אֶת גּוּפוֹ שֶׁל הָאֲדָם אֵף יוֹתֵר מִמְעַשָּׂה הַעֲבָרָה עֲצָמָה. וְיוֹתֵר מִכִּדּוּ שֶׁהַמְּהַרְהֵר פּוֹגֵם בְּמַחְשְׁבֹתוֹ שֶׁהִיא חֶלֶק עֲלִיוֹן וְלֹא בְּאֲבָר פְּשׁוּט שֶׁבְּגוּפוֹ. וּפְגָם שְׂכָזָה - אִם לֹא חוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה עָלָיו - מְלִוֶה אֶת הָאֲדָם לְכָל חַיָּיו וְאֵף לְעֵתִיד לְבוֹא תְּהֵא הַעֲבָרָה מְלַפֶּפֶת בּוֹ.

. הַרְגִיל לִפְגָּם בְּעֵינָיו הֵרִי הוּא עֶבֶד לְתַאֲוֹתָיו וְאֵינּוּ חֲפָשִׁי לְנֶהֱג לְפִי שְׂכָלוֹ וְהִבְנָתוֹ. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ וְזוֹכֶה לְשָׁמֵר אֶת עֵינָיו רַק הוּא הַחֲפָשִׁי וְהַמְּשַׁחֵרֵר הָאֲמִתִּי.

. יִשְׁנֵם אֲנָשִׁים שֶׁתַּאֲוָתָם גְּדוֹלָה לִפְגָּם בְּעֵינֵיהֶם יוֹתֵר מִכָּל עֲבִירָה אַחֲרָת,

ועליהם לשמר את עצמם מאד מִכָּד. ונדאי שְׁזָהוּ הַנְּסִיוֹן וְהַתְּקוּן שְׁבָאוּ
לְתִקּוֹן בְּזֶה הָעוֹלָם.
. יֵצֵר הָרַע שֶׁל עֲרִיזוֹת חֶזֶק וְתִקּוּף מְאֹד, וְאָדָם שֶׁלֹּא יִשְׁמַר מִמֶּנּוּ וְלֹא יִגְדֹר
אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לִפְגַּם בְּעֵינָיו וּבְמַחְשַׁבְתּוֹ כִּלְכֵל יִגְרַר עַד לְעֵבִירוֹת חֲמוּרוֹת
בְּיוֹתֵר וַיִּגְיַע לְמַעֲשִׂים מְגִנִּים שְׂאִין הַדַּעַת סוֹבְלָתָם. וְהַדְרֵךְ הַיְחִידָה לְהִנְצֵל
וְלֹא לְהִגְיַע לְמַצָּב זֶה הִיא עַל יְדֵי הַשְּׁמִינָה עַל גְּדֵרֵי הַקְּדוּשָׁה וְהַצְּנִיעוּת לְלֹא
פְּשָׁרוֹת.

. בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ שֶׁל הָאָדָם מֵרָאָה לוֹ יֵצֵר הָרַע אֶת כָּל מְרָאוֹת הָאֲסוּר וְחֹסֵר
הַצְּנִיעוּת שֶׁרָאָה בִּימֵי חַיָּו וּמִתְלוּצֵץ בּוֹ עַל כָּד. וּבּוֹשָׁה וְחָרְפָה הִיא לְאָדָם
שֶׁבִשְׁעָה גְּדוּלָה זֹו בָּהּ עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ לְגִנְזֵי מְרוֹמִים עוֹבֵר בְּפָנָיו כָּל הַסְּרָחוֹן
שֶׁרָאָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְזוֹ קִבְּלָת פְּנִים גְּרוּעָה מְאֹד לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

. הַפְּרִיצוֹת מְעוֹרָרָת דִּינִים וּגְזָרוֹת קְשׁוֹת בְּשָׂמִים, וּמִסְבָּה זֹו צָרִיךְ לְכַסּוֹת
מְקוֹמוֹת אֵלוּ. וְהַשׁוֹמֵר עֵינָיו הָרִי הוּא מְכַסֶּה עַצְמוֹ מֵאוֹתָן מְרָאוֹת אֲסוּרִים
וְזוֹכָה שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בּוֹ אוֹתָם דִּינִים וּגְזָרוֹת.

. עַל יְדֵי שְׂמִסְתַּכֵּל הָאָדָם בְּפְרִיצוֹת נוֹתֵן הוּא כֹחַ וְאִמְץ לְאוֹתָן חֲלוּשׁוֹת אִפִּי
לְהַמְשִׁיךְ בְּדֶרֶךְ הַנְּלוּזָה, וְעַל יְדֵי כָּד עוֹבֵר הוּא בְּמִדָּה מְסִימָת עַל לָאוּ שֶׁל
”לִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכַשׁוּלִי”. וּכְשֶׁמְסִיט מִבְּטוֹ בְּשַׁעַת שְׁעוֹבֵר לִידָן מֵרָאָה
שְׂאִין לְבוֹשֵׁן זֶה גוֹרֵם לְתוֹסַפֵּת תְּשׁוּמַת לֵב - כָּד שְׂיִתְכּוֹן שְׁעַל יְדֵי זֶה יִחְדְּלוּ
מִדְּרָכָן הַקְּלוּקָלָת, וְכָד גַּם מוֹחָה בְּעֵדִינּוֹת עַל כְּבוֹד שְׂמִים הַמִּתְחַלֵּל בְּלְבוֹשׁ
זֶה.

. גַּם בְּמְקָרִים שֶׁל נַעֲרֵי רְחוּב הַמְּנַסִּים לְמִשְׁךְ תְּשׁוּמַת לֵב עַל יְדֵי צְבָעִים
צוּרוֹת וּבְרָזָלִים לְמִינֵיהֶם, טוֹב לְנַהֵג בְּהִנְהָגָה זֹו וְלֹא לְהַעֲנִיק לָהֶם אֶת
תְּשׁוּמַת הַלֵּב הַחֲסָרָה לָהֶם כָּל כָּד.

פרק ג'

עשה
שכר שומרי הקדושה ותועלתם בעולם הזה ובעולם הבא

. עֵקֶר גְּדוּלוֹתוֹ שֶׁל הָאָדָם תְּלוּיָהּ בִּיכְלָתוֹ לְשַׁמֵּר עַל קְדוּשַׁת מַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא
לְטַמְאוּתָהּ בְּהַרְהוּרִים רָעִים. וְהַשׁוֹמֵר עַל מַחְשַׁבְתּוֹ צוּרָתוֹ בְּעוֹלָמוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים מוֹשְׁלֵמָת וְנִכְרָת בָּהּ קְדוּשָׁתוֹ.

. מַעֲשֵׂיו שֶׁל הָאָדָם מְשַׁפִּיעִים עַל גּוֹפוֹ וְאַף עַל סְבִיבָתוֹ בְּקְדוּשָׁה הַנְּחַקְקָת
בָּהֶם מִמֶּשׁ, וּכְכֹל שְׁשׁוֹמֵר יוֹתֵר עַל הַקְּדוּשָׁה כָּד מְקַדֵּשׁ אֶת בֵּיתוֹ וְסְבִיבָתוֹ.
הַמְּקַפֵּיד עַל הַקְּדוּשָׁה וְהַצְּנִיעוּת וְשׁוֹמֵר עַל יְדֵי כָּד עַל בְּרִיאוֹת נַפְשׁוֹ,

ממילא גופו נהיה בריא וחזק יותר ובכחו להתגבר על כל המחלות
והיסורים הסובבים אותו.
. הזוכה ומשתדל לשמר את עיניו מזכים אותו משמים שלא יגיע לידי
נסיון, ועוזרים לו שלא יבואו אותם מראות האסורים בפניו כלל.
. השומר את עיניו בקדשה זוכה לסייעתא דשמיא מרבה, וזוכה לכחות
רוחניים גדולים בעיניו לראות ולהבין גם מה שלא רואים בעיני בשר
גשמיות.

. אם נודמנה עברה לאדם והתגבר ולא עשאה זוכה לשכר
כאלו עשה מצוה בזה הזמן, וזה חוץ מתוספת הקדשה שזוכה לה באותה
שעה.

. בשעה שמתגבר האדם על הנסיון שהזדמן לפניו ישנה את רצון גדולה
ויוכל לבקש באותה שעה כל דבר ישועה שיצטרך. ובפרט שכאשר מתגבר
על תאוותו ורצונו הרי זה כמסירות נפש ממש, וכחה של מסירות נפש גדול
לכל הישועות.

. כאשר עם ישראל שומרים על הקדשה והצניעות ואינם מביטים
במראות אסורים, הקדוש ברוך הוא דן אותם בימדה כנגד מדה ואינו
מסתכל על עוונותיהם ופשעיהם, והם אינם נענשים עליהם באותה שעה.

. מי שזוכה לשמר על הקדשה והצניעות זוכה בעולם הזה להרגיש ענג
ומתיקות מעין עולם הבא.
. מי ששומר את עיניו בקדשה אין עין הרע שולטת בו.
. השומר על הקדשה אין כח בפשופים לשלט עליו, והרי הוא מוגן ומשמר
מכל מזיק ומקטרג.
. השומר על הקדשה זוכה להנצל גם ביום חרון אף ה', שלמרות שהקדוש
ברוך הוא כועס על כל העולם שומר הוא עליו שלא ינזק.

. השומר 'אות ברית קדש' נקרא צדיק, וזכותו כאלו שמר את כל התורה
כלה ונצול מכל הדינים העליונים והתחתונים.

. הזוכים לשמר על הקדשה ואינם פוגמים באות הברית, הקדוש ברוך
הוא משתבח בהם בכל יום והם נזכרים לפניו. ושכר הרבה מבטח לכל מי
שמצליח ומתגבר על עצמו ועומד בנסיונות המזדמנים לפניו.

. הזוכה לעלות במעלות הקדשה מחליש את כחות הטמאה. וכמו כן זוכה
לכח גדול משמים גם בכל עניניו הפרטיים, וכל הרוצים להזיק לו אינם
יכולים לו והם נופלים לפניו.

. עינים שהתקדשו על ידי שמנעו מעצמן ראית אסור יזכו לראות בביאת
משיח צדקינו ובבנין בית מקדשנו ותפארתנו. ומי שלא זכה לכך לא יוכל
להסתכל בעיניו הטמאות בקדשה זו.

עֲתִידִים בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶצְלִיחוּ בְּעֵירוֹתָם לְשָׁמֵר עַל הַקְּדוּשָׁה וְעַל
הַטְּהָרָה עִם כָּל הַנְּסִיווֹנוֹת וְהַקְּשֵׁי שֶׁבְּדַבָּר, שְׂיִתְּנוּ גּוֹפֵס רֵיחַ טוֹב וְיִתְקַדְּשׁ שְׁמֵם
שְׁמִים עַל יְדָם.

פֶּרֶק ד'

שְׁמִירַת
עֲצוֹת וְהַדְּרוֹת לְהַצְלָחָה בְּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם וְקְדוּשַׁת הַמַּחֲשָׁבָה
הָעֵינַיִם

תִּקְרָא הַתְּאֻנָּה קָשָׁה מְאֹד וְרַק כֹּחַ הַקְּדוּשָׁה יָכוֹל לָהּ, שְׁעַל יָדוֹ מִתְגַּבֵּר הָאָדָם
עַל הַנְּסִיווֹנוֹת וְהַמְּאָרְעוֹת הָעוֹבְרִים עָלָיו. וְעַל יְדֵי שְׁמִסִּיחַ הָאָדָם דָּעִתּוֹ
מִתְאֻוֹת אֵלּוֹ לְזִמּוֹן מֵהַ יָכוֹל לְעַקֵּר אֶת אוֹתוֹ תְּאֻוֹת מִלְּבוֹ וְיִקַּל עָלָיו
לְהִתְגַּבֵּר עַל נְסִיווֹנוֹת אֵלּוֹ.

לְהַגִּיעַ לְדֶרֶגָה גְּבוּהָה זֶה שֶׁל קְדוּשָׁה יֵשׁ צָרָךְ בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ, שְׁעַל יְדֵי
מִאֲמָץ מִתְמִיד לְמִשְׁךְ זִמּוֹן יִזְכֶּה לְהִיּוֹת יָחִי נוֹשֵׂא אֶת עֲצֻמוֹ וְיִמְשִׁיךְ בְּנַחַת
וּבְקִלּוֹת בְּדֶרֶךְ זֶה.

כֹּחַ גְּדוֹל נִתֵּן לָנוּ עַל יְדֵי בּוֹרְאָנוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיָּצָר וְעַל הַנְּסִיווֹנוֹת הָעוֹמְדִים
בְּפָנֵינוּ. וְכִשְׂיִחְשַׁב הָאָדָם שֶׁהוּא כְּשֶׁלִּיחוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ וְנִתּוֹן בּוֹ הַכֹּחַ
לְהִתְגַּבֵּר עַל יָצָרוֹ, יוֹכֵל לְהִתְגַּבֵּר עַל הַנְּסִיווֹנוֹת וְיִזְכֶּה לְעַבֵּד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ
בְּקְדוּשָׁה וּבְטְהָרָה.

כְּשֶׁיִּבִּין וְיִדַּע שֶׁאֵין אוֹתָהּ הַנְּאָה שְׂיִכַּת לוֹ יִקַּל מֵעָלָיו עוֹל הַנְּסִיווֹן, וְכִךְ
יִצְלִיחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיָּצָר הָרַע הַמִּפְתִּיחוֹ.

כְּשֶׁיִּדַּע וְיִאֲמִין בְּאִמוּנָה שְׁלִימָה שֶׁהַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ אָסֵר מִחֲשָׁבוֹת אֵלָה וְהֵם
מִמֶּשׁ אָסוּר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוֹם צוּרַת הַתֵּר, יִתְחַזֵּק וְיִשְׁמֵר וְיִקַּבֵּל כַּחוֹת לְהִתְגַּבֵּר
עַל הַנְּסִיווֹן.

אָדָם שֶׁיִּדַּע אֶת גְּדֻלַּת הַקְּלִקוּל וְהַפְּגָם הַנֶּעֱשֶׂה עַל יְדֵי הַסְּתַכְּלוֹת אָסוּרָה
וְחֵי תְּמִיד בְּיַפְתָּד חַיּוּבֵי שְׁלֵא לְהַגִּיעַ לְדִיוּטָא תַּחְתּוֹנָה שְׁכָזוֹ, יִצְלִיחַ שְׁלֵא
לְהִתְאֻוֹת אֶפְלוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְדַבֵּר עֲבָרָה.

בְּהִתְמַדָּה בְּשְׁמִירַת קְדוּשַׁת הַמַּחֲשָׁבָה יִרְאֶה שְׁעַם הַזִּמּוֹן יִקַּל עָלָיו לְהִתְגַּבֵּר
עַל עֲצֻמוֹ, וְכִכֵּל שְׂיִתְרַגֵּל בְּכִךְ תִּהְיֶה שְׁמִירַת הָעֵינַיִם כְּחֶלֶק מִמֶּנּוּ מִמֶּשׁ.
וּמוֹטֵל עַל כָּל אָדָם לְהִתְרַגֵּל בְּכִךְ, וּלְשַׁנּוֹן לְעֲצֻמוֹ אֶת חֲמַרַת הָאָסוּר וְאֶת
שְׁכַר הַזִּזְכָּה לְשָׁמֵר אֶת עֵינָיו בְּקְדוּשָׁה וּבְטְהָרָה.

עַל יְדֵי שְׂיִגְבִיחַ הָאָדָם אֶת עֲצֻמוֹ לְדֶרֶגוֹת גְּבוּהוֹת בְּקְדוּשַׁת הַמַּחֲשָׁבָה יִרְגִישׁ
שְׁכַל דְּבַר תּוֹעֵבָה אוֹ חֲסֹר צְנִיעוּת דּוֹחָה אוֹתוֹ, וּבְשִׁבִּילוֹ יִהְיֶה זֶה גְּרוֹעַ יוֹתֵר.

מהריחות הרעים ביותר. שכלל שעולה האדם ברוחניותו כך מואס הוא יותר ויותר בכל דבר עברה ומעשה אסור.

. גם אם נכשל במחשבת אסור לא יפל ברוחו וימשיך להקפיד מכאן ולהבא על הקדשה. ועצת היצר היא שישבר האדם שעבר עברה פעם אחת ועל ידי זה ימשיך בדרכו הקלוקלת לעולם.

. מצאנו בגדולי ישראל שבשעת הנסיונות היו מדברים עם היצר הרע ומחזקים את עצמם בקול שלא לפל ברשתו. וזו עיצה טובה בשעת מעשה להנצל מפגם בקדשה.

. 'סגלה טבעית' שעל ידה יזכה להתקדש ולשמר את עיניו, היא שיחליט בכל לבו שאינו מסתכל במקומות שיתכן בהם חשש אסור בשום אופן, ועל ידי זה יקל עליו הנסיון מאד ויוכל לעלות מעלה מעלה במסלה העולה בית א-ל.

. טוב שמדי פעם יעצם את עיניו כשמתאפשר, שעל ידי זה מרגיל את עצמו שלא כל דבר וכל עובר ושב צריכים לראות ולהסתכל עליו. ויתרגילי שמירת העינים' אלו כחם יפה לעזר ולסייע להתגבר בשעת נסיון.

. כשצריך להגיע למקום שיודע שיתכנו בו חששות של חסר קדשה וצניעות, ישנו לפני לכתו את חמרת אסור פגם העינים וגדל מעלת ש"כר השומר את עצמו, וכך יוסיף לעצמו כח ואמץ להתגבר על הנסיון העומד בפניו.

. כשיוצא לרחובה של עיר טוב לשנון פסוקים ומאמרי חז"ל הנוגעים לשמירת העינים וקדשת המחשבה, וכגון "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" וגו'. שעל ידיהם מזכיר לעצמו ומתחזק בשמירה זו.

. החברה הרעה היא מקור לכל קלקול, שהשפעת החברה על האדם גדולה. ולמדונו חז"ל שלא להיות בחברת אלה שאינם נוהגים בדרך תורתנו הקדושה, ומוטל על כל אדם לברח ממנה כמפני האש ממש. ובשמירת העינים הנזק של החברה הרעה גדול מאד ויש להזהר ולהתרחק ממנה בכל דרך.

. עצה טובה למי שהצריך להיות בחברה רעה שאינה לפי רוח התורה הקדושה ויש חשש גדול שיידרדר בעקבותיהם וימשיך אחר מעשיהם, שיראה עצמו כמי שאינו מבין את שפתם הזולה ואינו בקי ברמיזותיהם. שעל ידי כך הם מתרחקים ממנו והוא נצול מלפל בבאר שחת. בחברה רעה טוב שלא להסתדר ולהתנפות בכדי שלא לגרות את הדב, וישתדל ככל שאפשר להמעיט ולהסתיר את עצמו.

פרק ה'

הנהגות
הנהגות והדרכות אשר על ידן יתרגל לשמירת העיניים וקדושת המחשבה, ויוכל להתגבר על מכשולים המזדמנים בתבונה ובדעת

. יש להשתדל ללכת בצורה המרגילה לשמירת העינים, והיינו שישפיל מבטו בשעה שנמצא במקום שיתכן ויש בו מראות אסורים וכדומה. ועל ידי זה זוכים להגיע לדרגות גבהות בשמירת העינים ובקדושה.

. עם כל זה יש לדקדק שלא להראות מוזהר ומשנה בצורת הליכה זו, וצריך להשתדל ככל יכלתו להסתיר הנהגתו זו מעיני הבריות.

. יש להקפיד ככל האפשר שלא לצאת לרחובה של עיר במקום שיתכן חסר צניעות חס ושלום, וכשאין ברירה יש לעשות זאת בשעות שבהן אין חסר הצניעות שולט או - במדת האפשר - לעשות זאת על ידי נשים.

. כשיש כבר צורך ללכת ברחוב ויש אפשרות כלשהי שיפגם בעיניו ממראות אסורים יש להשפיל את העינים ובמקרה הצורך אף לעצמן כליל עד יעבר זעם.

. ירא שמים נזהר שלא להביט שלא לצורך באפן שיכול להגיע להסתכלות אסורה, ולכך אף משתדל לכסות ממבטו עד כמה שאפשר את סביבתו. ובכלל זה טוב להתקין וילונות ברכב ובהסעות למנוע ככל האפשר הסתכלות שכזו. אדם קדוש אינו מסתיר את עצמו אלא להפך משתדל להסתיר את סביבתו המסכנת מעיניו.

. במקומות למוד ועבודה של נשים יש להחזיק במשרות המתבקשות כגון נהול ומזכירות נשים דוקא, ובמקום של גברים יש להקפיד שישאו במשרות אלו גברים ולא נשים. וכל הנהגה אחרת מזו היא עצת היצר וחילולתיו.

. לצורך נקיון הגוף עדיף להשתמש ב'חוש המשוש', משום שגם לגבי עצמו שיכת שמירת העינים. והנוהג כן זוכה לתוספת קדושה, ואשריו. יש להזהר בזמן החפה וכדומה שלא להביט בפני הכלה, ועגש חמור מובא בגמרא למי שמקלקל את מחשבתו בזמנים אלה. ואפלו לחתן אסור להנות מיפיה של בלתו כל זמן שלא נעשו החפה והקדושין.

. בכל מעשה ובכל צעד יש לדקדק עד כמה שאפשר שתשמר הקדושה והצניעות. וכגון בשעת ההליכה שלא לעבר במקומות שיתכנו בהם תקלות בצניעות וקדושה, וכן בארגון ארוע וכדומה להקפיד שיהיה המקום צנוע ושלא תגרום תקלה על ידו חס ושלום.

. אין לדבר ולהזכיר אסורי עריות אפלו בדרך שחוק והתלוצצות מהם.
יש להתרחק בכל דרך מכל מחשבה או הזכרה כלשהי של נושא זה.

. דרָגָה גבוהה היא שלא להראות ברחוב עם אשה כלל ואפלו היא אשתו
ובתו. ועל כל פנים נלמד עד כמה יש לחשש ולהחמיר בנשא קדוש זה.
. חובה קדושה לכל אדם להיות מהמעוררים והמזהירים על הקדושה
והצניעות. ובפרט לבניו ובני ביתו, שהרי בכחו להשפיע עליהם לשפר
דרך, שאם אינם נוהגים כן העוון תלוי גם בו משום שהיה בכחו למנעם
מכך.

. גם את חבריו וידידיו מחיב לעורר בכל מקרה שנראה שישמעו
לתוכחתו. והכלל הוא שכל הקדוש יותר אוהב תוכחה יותר.

. ישנם מעשים שאסורים הם במקום אחד ולעמת זאת
מצוה הם במקום אחר. ולכן מוטלת חובה ללמד בכל נושא את אפני
האסור ההתר והמצוה שבו.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת נח

**”צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך איתך... ויצא נח ובניו
ואשתו ונשי בניו אתו וגו’” (בראשית ח, טז ויח)**

כלומר אף שה' יתברך התיר לו לצאת יחד עם אשתו, יצא נח מן התיבה
עם בניו ואילו אשתו יצאה עם נשות בניו בנפרד. וזה משום שחשש נח
שאין זה צנוע לצאת מהתיבה עם אשתו. ומבואר במדרש רבה שם (פרשה
לה) שלפי שהוסיף על הצווי ונהג בקדושה, לפיכך זכה הוא ובניו לדבור
עם השכינה שנאמר (בראשית ט, ח) ”ויאמר אלוקים אל נח ואל בניו אתו
לאמר”, ע”ש. ומכאן שעל ידי הצניעות והקדושה זוכים לקרבת ה'
יתברך.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת וירא

”איה שרה אשתך ויאמר הנה באוהל וגו’” (שם יח, ט)

ופירש רש”י צנועה היא.

ומכאן מידתן של אמותינו הקדושות לאהוב את הבית ואת הצניעות ולא את החיצוניות והפרסום. ואשה צנועה אינה מרבה לצאת לרחוב לטיול עם עגלת תינוק או לגן ציבורי וכיוצא בזה, ובפרט בשעות בהן הרחובות מלאים בעוברים ושבים. וכמעט שלא רואים אותה ברחוב לעולם, ואשריה. והיא נקראת בת של אברהם אבינו ע"ה (עיין כתובות עב.).

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת חיי שרה

"ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין וגו'"
(בראשית כד, כט)

ומבואר באור החיים הקדוש (שם) שזכה לבן בפסוק זה לתואר של כבוד כמו הצדיקים שנאמר עליהם "ושמו בועז" (רות ב, א), "ושם האיש אלימלך" (שם א, ב), שם קודם להם, ולא כמו הרשעים שעליהם נאמר בהיפך "נבל שמו" (שמואל א כה, כה). וזה משום שלבן רץ החוצה כי חשש שאליעזר הוא אדם שאינו צנוע ומנסה לפגוע באחותו וגונב את דעתה על ידי נתינת תכשיטים וכו', ומכיון שעשה כן משום שכאב לו על מידת הצניעות זכה שנכתב עליו בתורה תואר של צדיקים אף שהיה ההיפך הגמור.

"ויביאה יצחק האהלה שרה אמו וגו'" (בראשית כד, סז)

ופירש רש"י שבאהל שרה היה נר דולק מערב שבת לערב שבת על ידי נס, וברכה מצויה בעיסה לכל האורחים וענן קשור על האוהל.

סימנים אלה הינם רמז לשלוש מצוות מיוחדות לאשה, והם: נרות שבת, הפרשת חלה, וטהרת המשפחה - שזה ענן הקדושה על בית היהודי. וכשמתה שרה פסקו עד שבאה רבקה ואז חזרו. ומכאן שמעלות אלה הם בזכות האשה, ומי שמתנהגת כמו שרה בצניעות ובהתנהגות תזכה גם לשכר הגדול הזה שזכתה שרה בעולם הזה ותראה ברכה.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת תולדות

"והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו וגו'" (שם כו, ח)

יש מצוה לכל בעל חכם לצחוק ולשמוח עם אשתו, והכלל הוא בבית קלות ראש ובחוף כובד ראש'. וכמה נואלו אותם האנשים אשר בחוף

צוחקים עם כולם, ובבית עֲצֵבִים ורוגזים על כולם. וזוהי דרכו של יצר הרע. וכך היה נוהג עשיו הרשע, וכמו שכתב רש"י על הפסוק (שם שם, לד) "ויהי עשיו בן ארבעים שנה וגו'". שעשיו דומה לחזיר שפושט טלפיו להראות שהוא מפריס פרסה וכאילו הוא בהמה טהורה, כך עשיו צד נשים מבעליהן ומענה אותן ובגיל ארבעים מבקש לישא אשה כמו אביו יצחק. ויצחק אבינו ע"ה מרכבה לשכינה קדוש וטהור וצוחק עם אשתו בלבד.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת בשלח

"ותקח מרים הנביאה אחות אהרון את התוף בידה ותצאנה כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות וגו'" (שמות טו, כ)

ביארו המפרשים שמטעמי צניעות לקחו תופים ועשו מחולות שלא ישמעו הגברים את קולם בשעת השירה.

כלומר יש איסור על גברים לשמוע קול זמר אשה, וכן יש איסור על הנשים להשמיע קולן במקום שיוכל להגיע לאזני אנשים. ועם כל ההתלהבות הגדולה מקריעת ים סוף ושירת הים, נזהרו לשמור על הצניעות והקדושה שלא להתפרץ ולא לצאת מהמסגרת, והצניעו את קולן על ידי התופים והמחולות.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת ויקהל

"ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצובאות אשר צבאו פתח אוהל מועד וגו'" (שם לח, ח)

ופירש רש"י שהנשים תרמו את המראות שהיו מתקשטות בהן, ועשו מהן צפוי לכיור וכנו. ומשה בתחילה חשב שזה חוסר צניעות ועשוי ליצר הרע, וה' יתברך אמר לו שזה חביב בעיניו מן הכל. כי היתה האשה מתקשטת לבעלה ומרבים אהבה, והיתה מתעברת על ידי זה וה' יתברך שמח בזה, ע"ש.

ומכאן שלהרבות אהבה בין בעל ואשתו הרי זה מיסודות הקדושה וזה חביב לפני ה' יתברך מאוד. וכל זה מחמת הצניעות הגדולה שהיתה לעם ישראל עוד במצרים, ומכח זה הרבו קדושה בין בעל ואשתו עד שה' יתברך שמח בהם. צא ולמד עד היכן הקדושה גברה, שעבדו בעבודת פרך

במצרים ושלטו בגופם, עם כל זה לא היתה אשה אחת שנכשלה חס ושלום בעבירה עם גוי וכיוצא בזה. וזה נס גדול וגלוי עד כמה ה' יתברך השגיח וסייע לעם ישראל - העם שמקבל את התורה - שיהיה זך ונקי קדוש וטהור. וסמל הצניעות היה בולט בקדושה שבין איש ואשתו ואהבה שביניהם, וזה החביב לפני ה' יתברך. ועיין לחז"ל (נדה לא:) מילה לשמונה - שלא יהיו כולם שמחים ואביו ואמו עצובים, ע"ש.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת תצוה

“ועשית בגדי קודש לאהרון אחיך לכבוד ולתפארת... ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד ומעיל וכתונת תשבץ מצנפת ואבנט... וגו'”
(שמות כח, ב וד)

ומבאר בעל הטורים שם, שהפסוק השמיט ממנין בגדי אהרון את המכנסיים כי אין זה לכבוד ולתפארת אלא בגד של צניעות, ע"ש.

ומכאן שבצניעות הלבוש צריכים להקפיד מאוד. ואם קיים שיקול דעת על הבגדים שקשורים לצניעות, אם עדיף בגד נאה יותר או בגד צנוע יותר, בודאי שבגד צנוע עדיף. וכשמגיע ענין של צניעות, אין כבוד ואין תפארת ואין כלום, אלא הצניעות קודמת לכל. גם לרבות בגד רחב ומתאים שלא מבליט את הגוף שגם זה חוסר צניעות, כמבואר בנדה (יג:) שמהפסוק של מכנסי הכהנים לומדים שבגד כזה מותר בלבישה, ע"ש. מפני שיש בו גם שמירת קדושת הברית בבגד רך וגם צניעות. ומכאן סיעתא לאברכים יקרים שמרגישים בעצמם מחמת יראת שמים הטהורה שבליבם, ללבוש חליפה ארוכה ולא קצרה מטעמי צניעות שבוה מתכסה גופם יותר. ועיין קידושין (כט:) שהתלמידים הנשואים היו מכסים ראשם, ובירושלמי ביצה (פ"ה ה"ב) מבואר שרבי מאיר היה הולך עם סודר סביב צוארו, ע"ש. ועיין שבת (יוד. ברש"י בד"ה דיינין). וכשזכינו ולמדנו בישיבות הקדושות, כשהיינו ניגשים לראש הישיבה או לאדם גדול, היתה הקפדה להכנס עם החליפה והכובע, ולצמצם עצמנו ולהתבטל עד כמה שאפשר, ואלו הם תנועות של צניעות ויראת שמים.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת אמור

“ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן וגו'” (יקרא כד, יא).

ופירש רש"י שהיתה אמו מפטפטת ומדברת עם כולם, ע"ש.

ומכאן יש ללמוד על הצניעות הגדולה בדיבור של האשה, שהוא שורש למעשים רבים. וכמובן גם האיש מוזהר על כך. וכמו ששניים שלומדים תורה בחברותא שזה מדבר וזה שומע ונחשב להם ששניהם מדברים ושכרם גדול (בן יהוידע ברכות ו.), כך אשה שמפטטת ואיש שומע אותה גם לו נחשב שמדבר ומרבה דברים ומביא חטא. ומלה בסלע שתיקה בתרי (מגילה יח.). וידועים דברי מרן החיד"א זיע"א שיש קיצבה של מילים לאדם, וכשמסיים את סכום המילים נפטר לבית עולמו, ובדרך כלל אשה מתה קודם כי היא פטפטנית ומסיימת מהר את קצבתה. ולחיים ארוכים ונוספים וביטול גזרת המוות זכה רב הונא בריה דרב יהושע בזכות שלא ענה ולא עמד על מידותיו (ראש השנה יז.). ואמרו בירושלמי (סוף ברכות) כל פיטטיא בישין ופיטטיא דאורייתא טבין, כלומר כל מיני דברים בטלים רעים ודיבורי התורה טובים. וכל מיני שקרים רעים, חוץ משקר אחד, שמותר לומר לא למדתי מסכת פלונית וכו'. ומכל זה נלמד על אחת כמה וכמה שיש להיזהר מלפטט עם נשים ללא צורך, שזה חמור מאוד וצריך בזה הרבה כובד ראש.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת בלק

”ויחל העם לזנות אל בנות מואב וגו’” (במדבר כה, א)

ובמדרש רבה (שם) מבואר שזוהי ארץ שמגדלת זימה ותועבה, כלומר שהמקום משפיע לרעה. וזה הדבר שבלק ובלעם הצליחו בו נגד עם ישראל ומתו עשרים וארבע אלף, ללא נשק וללא מלחמה. ומכאן שהחוזק של עם ישראל תלוי בקדושה בלבד, ואם זה חסר יש לפחד מאוד מאוד, כי ה' יתברך לא איתנו והסכנה גדולה.

ובאמת זוהי המעלה של ירא ה' אמיתי שלא מפחד מכלום, וכגודל היראת שמים כך גודל האומץ והשלוחה. ורבינו אור החיים הקדוש היה בדרגה גבוהה של יראת שמים, שגם בפני אריות לא פחד ולהיפך האריה פחד ממנו כמו דניאל בגוב האריות. ומי שמפחד מהחיים ומהסביבה ומהאנשים זה סימן על חולשה ביראת שמים. ומצינו גם שעל ידי קדושה ויראת שמים בדרגה גבוהה אין חרדות ואין פחד ולא מזיק ובהלה ולא עין הרע וחלומות רעים וגם לא כישופים, וכמו שבלק לא הצליח בכישופיו הקשים עד שהחטיא את ישראל. והסגולה להיות בריא בנפש זה על ידי שיתעצם ויתחזק ביראת שמים בדרגה גבוהה.

ויש להבין כיצד הצליחו כך להסית ולהדיח את העם להדרדר מקדושתם הרמה אחר העריות. ונראה שהבעיה העיקרית היתה בזה שלא קיבלו חיזוקים מספיקים נגד עריות, ולא עמדו על גדרים וסייגים הדרושים להשמר מעריות. ומי שלא מכיר את האויב שלו אינו יודע להשמר מפניו.

ובמדרש רבא (שם) כתוב: "שיטים - שעשו שטות". והאור החיים הקדוש מביא ששיטים מלשון "שטו העם" (במדבר יא, ח) שיצאו לטייל, ובטיוח חוץ ממחנה ישראל מצאו ופגשו את בנות מואב, ואש בנעורת מהבהבת והשריפה גדילה והתוצאות קשות. ומכאן שתמיד צריכים לשמוע חיזוקים בנושא שמירת העיניים וגדרי הזהירות מעריות. והסיבה לכך היא משום שיש הבדל גדול בין מי שרואה חילול שבת או בשר נבילות וטריפות לבין הרואה עריות, כי רק בעריות נצטוינו בתורה גם על שמירת העיניים כמצות לא תעשה מהתורה, כי הראייה היא עצם העבירה. ולא סתם עבירה, אלא עבירה שיש בה עוצמה גדולה להחטיא ולקלקל ולהסית ולהדיח. והזהירות הזאת והפחד הזה היה חסר לעם ישראל, שבאותו זמן יצאו ממצרים ועדיין לא הוחזקו בזה. וכמו שמבואר בגמרא (סנהדרין סג): שישראל רצו להתיר לעצמם עריות בפרהסיא, ופירש רש"י שהיה יצרן תוקפן ולא רצו שיוכיחו אותם על עריות, ע"ש.

ובעצם רואים כיוצא בזה שאנשים תמימים נפלו ברשת של נוכלים ועבריינים, ובדרך לא דרך סחטו מהם המון כסף והשאירו אותם בלי קורת גג לראשם ולא נותר להם אלא לבכות. וזו תמימות מטופשת. והחכם הגדול הוא מי שלא מצליחים לבלבל ולהסית אותו, ובפרט ברוחניות. כי בגשמיות זה יחזור לו מהשמים אם מגיע לו, אבל ברוחניות מי שנפל בגלל טפשותו, מי ירים אותו מאותם מ"ט שערי טומאה. ולא לחינם פסק רבינו הגר"י מוצפי זצ"ל בספר ארי עלה מבבל (דף נו) שמצוה לנסוע במונית ולשלם יתרת הכסף מכספי מעשר בשביל שמירת העיניים. וידועים דברי רבינו הגר"א באיגרת שכותב לאשתו בזה הלשון: כל כבודה בת מלך פנימה, וכל אשר צריך לך תקחי הכל על ידי שליח ואף אם הוא פעמיים ושלוש ביוקר, היד הי' תקצר? הי' יתברך זן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים ונותן לכל אחד ואחד די מחסורו, עכ"ל. וכן כשרוצה לשלם בדואר חשמל טלפון וכיוצא בזה, אם אפשר על ידי שליח מתאים בודאי שחייב לעשות כן. ואף אלה שמחמירים ונוהרים שלא להטריח אחרים, ברור שבשביל שמירת העיניים עדיף לטרוח ולהטריח. כי כולם חייבים לשמור על כולם שלא ישללו בשמירת העיניים. ושליח כזה נקרא 'שליח מצוה' כי הוא בין כך צריך לצאת לבחוץ, וכדאי שיודיע לחבריו אם צריכים משהו מבחוץ שיעשו על ידו. והנהגות כאלו של שמירת העיניים עדיין היו חסרים לעם ישראל, ומכאן הגיעו לשיטים ולתוצאות קשות כאלו U רחמנא ליצלן.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת מטות

ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה וגו'" (במדבר לא, טו).

השל"ה הקדוש (הובא בספר עונג לשבת) לומד מכאן שכל דבר שמבינים אותו מכח השכל גם אם לא היה ציווי ה' חייב האדם להיות משכיל מעצמו ולשומרו, ע"ש. ולכן אף שמשה רבינו לא הזהירם להרוג הנקבות, היו חייבים לעשות כן מכח השכל ולכן קצף עליהם משה.

ובעוונותינו הרבים אין לנו דבר שמזיק והורס כמו עריות, ולפעמים מתוך תמימות וחוסר שימת לב ואף נראה כעושה מצוה בזמן שזה סכנה גדולה לכל ה"יראת שמים' שלו ושל משפחתו. למשל: לעזור לאשה מסכנה ולתת לישון בביתו עד שתסתדר, יתכן שאסור! מטעמי צניעות. או קניות בקניון מרכזי ומפתה מאוד, יתכן שאסור. כי שם מוכרים מה שמתאים להם ולא מה שמתאים על פי ההלכה. וכמו כן שורץ שם קיבוץ גדול של חברה קלוקלת המזהמת את הסביבה. ואם כבר נמצאים שם ומקילים וקונים, כיצד מתגברים על כך? על ידי שמבינים לבד שלא מתאים ללכת לשם. וכן עבודה משרדית אפילו במקום חרדי אם אין היתר של הוראת חכם המכיר את הכל מקרוב, יתכן שאסור מחשש לתקלות. וצריך להבין מעצמו שזה לא מתאים. ועוד ועוד מקרים שונים ומשונים ותולדותיהן כיוצא בהן, וכל זה כלול בקצף של משה רבינו, למה לא מבינים מעצמם. וזה דומה לשיטת המרדכי המפורסמת שאומר שעל פי הדין יש מצוה לעשות לפני משורת הדין (ועיין ב"מ ל: ומרדכי שם ס"י רנז), כך על פי דעת התורה יש לפעמים להחמיר ולהבין מעצמו שאסור גם מבלי לשאול דעת תורה, וברמז אומרים על הפסוק בפרשת כי תצא (דברים כא, יא) "וראית" בשביה, אף שהיו חיילי ישראל בזמן משה רבינו קדושים וטהורים ולא דיברו בין ישתבח ליוצר (עיין סוטה מג). עם כל זה כשנכשלו בראיית העיניים מגיעים למצב של "וחשקת בה". כלומר ברגע שהסתכל כאילו שהצטלם עם העבירה, רחמנא ליצלן, והבן.

פרפראות לשמירת העיניים - פרשת חקת

"אל תירא אותו וגו'" (במדבר כא, לד).

ולמה פחד משה רבינו מעוג מלך הבשן, הרי כבר ניצח והרג את סיחון ולמה לא יצליח להרוג את עוג שהיה אחיו (נדה סא.). ותירץ בזוהר הקדוש שם, שעוג קיים מצות ברית מילה בזמן אברהם אבינו ע"ה וחשש משה רבינו שמא מצוה זו תעמוד לו. ואמר לו ה' יתברך "אל תירא אותו", כי לא העיקר מצות עשיית המילה אלא שמירת המילה, ועוג לא שמר ברית קודש ופגם בעריות ולכן תוכל לנצח אותו בקלות. ומכאן שהיסוד הגדול של יהודי זה שמירת ברית קודש. ויכח גברא' מבחינה רוחנית הכוונה כוחו של גבר, כשהוא גבר לשמור את היסוד ועל הקדושה ואז אי אפשר לפגוע בו לרעה. ואם הקדושה היתה יכולה לעזור נגד משה רבינו,

על אחת כמה וכמה שזה יעזור כנגד כל מיני מזיקין וקנאים שלא יוכלו לגוע בו לרעה.

דע והבן, כל זמן שלא נסתכל בעבירה - לא נכשל והוא קדוש ודעתו דעת תורה ואי אפשר להזיזו ממקומו ומקדושתו כחוט השערה, וברגע שפגם והביט, הציץ ונפגע והתיקון קשה. ואם צריך לדבר עם אשה על פי הדין, ידבר ויסביר בקדושה כפי הצורך, וידע בחכמה כיצד לא להסתכל ואיך להביט, והשכינה איתו. ובדעת תורה כזאת, יצליח במהירות להשפיע על השומעת בהסבר הדברים.

ומצינו בספר הקדוש בן איש חי (בפרשת צו שנה ראשונה הלכה כז) על אותו חכם שדיבר עם אותה אשה בעלת הבית כשראה אותה שוטפת ירקות מבלי לבדוק, שהעונש על תולעים שמאכילה את בני ביתה גדול וחייבת מלקויות הרבה יותר משערות ראשה. שהחכם דיבר איתה והסביר כי ה' הטובה עליו כי זה צורך הענין. ויתכן שחכם זה היה מרן הגרי"ח זיע"א בעצמו, כידוע.

וכן בנות צלפחד שעמדו לפני משה ואהרן (במדבר כז, ב) כי היה זה צורך הלכתי ונכתבה פרשה על שמן. ובודאי באיזה יראת כבוד עמדו בנות צלפחד בפנית החדר, וכמו שכתוב (שם) "ותעמודנה... פתח אהל מועד", ובאיזה קדושה וטהרה הקשיבו משה ואהרן. וכעין זה אותה אשת חבר שהדיין כיבד אותה מאוד (שבועות ל:). זאת ועוד יעקב אבינו ע"ה בחיר שבאבות, בן תורה קדוש עד גיל שמונים וארבע בקדושת הברית העצומה שלו שארבע עשרה שנה לא ישן על מיטה. וכמו שראה בחלום כך הוא היה, סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ועם כל זה כשהגיע לחרן וראה את רחל מיד בכה, ופירש רש"י שבכה על שלא הביא עימו תכשיטין לתת לה כי אליפז לקח הכל. וראה זה פלא, קדוש ונורא כיעקב לא שכח מה חובתו לאשתו לעתיד. ומכאן שאסור לחשוב שעל ידי הקדושה האדם מתנתק מהמציאות ולא יודע להעריך ולכבד את אשתו או סתם אשה כפי הצורך, אלא אדרבא להיפך בן תורה אמיתי זך וטהור יודע היטב להיות ראשו בשמים ורגליו באדמה. חוץ ממה שרבינו שעשה כן ופרש מאשתו על פי ה' יתברך. ומי שאינו בן תורה אמיתי, לא רק שאינו יודע לכבד אלא גם מזיק מכה והורס. ומפורש בחז"ל (פסחים מט:): המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי, ע"ש.

ומאידך, כשאין צורך יש להמנע ולהזהר ולברוח בחכמה מבלי שירגישו בו כלל. וזה בן תורה אמיתי, לפחד ולחשוש ולהזהר תמיד, וה' יתברך מסייעו בכל הדרכים המובילות לקדושה זו. ועיין מה שכתבנו בספר יקרא דחיי (עמוד סו) שיש להיזהר ולמעט מללכת למחלקת יולדות. ולאנשים זרים פשיטא שאסור, אלא שגם בעלה צריך להיזהר בזה. ואשה חכמה יודעת שלא להטריח את בעלה לבוא ולבקר יותר מדאי. ומצינו לחז"ל (קידושין פ: וסוכה נב.) שאפילו בשעת אנינות והלווית המת יש

עדיין יצר הרע המסוכן ומגרה להכשיל בעבירה, רחמנא ליצלן. ועיין בספר בן איש חי (פרשת בראשית שנה שניה הלכה ב) שכתב בזה הלשון: ופה עירנו שכיח דבר זה אצל הנשים, שאין דרכם לאכול על השולחן עם האנשים אף על פי שאין שם אורחים זרים, אלא דרכם לשמוע קידוש בחדר השולחן מבעל הבית ואחר כך הולכות לחדר אחר ואוכלות, ע"ש. וראה זה פלא פלאות עד היכן הקפידו על צניעות גם בשולחן שבת, ואנחנו לא נדע מה נעשה.

ויש להוסיף נופך בזה למה מי שמביט, מציץ ונפגע. בהקדם- שהרי ידוע שאשה זוהי בחינת דינים ואיש בחינת רחמים, כי איש משפיע ואשה מקבלת כמו עני ועשיר, עשיר שנותן צדקה מעורר רחמים, כי העני במצבו זה מכח הדינים הרובצים עליו. וכן יין זה דינים כמו דם שצבעו אדום, ובקידוש נותנים בו מים למתק הדינים (וכמש"כ הבא"ח פרשת בראשית שנה שניה סעיף כט). ועיין אור החיים הקדוש על הפסוק (בראשית מט, יא) "כיבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה", שאם יזכו ישראל ויעסקו ביינה של תורה יזכו ללבוש מלכות, ואם לא, ובדם ענבים וכו' חס ושלום. ע"ש. ולכן כתוב בפסוק (בראשית ג, טז) והוא ימשול בך, כי אם האשה מושלת מתעוררים הדינים. וממילא הצופה בנשים צופה בדינים ומעורר אותם ומביא קטרוגים לעצמו, והמקדש עצמו מעורר רחמים וחיים טובים לו ולמשפחתו. וחז"ל אומרים (אבות פ"ב מ"ט) איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם רבי אליעזר אומר 'עין טובה', וביארו המפרשים שהכוונה על מדת ההסתפקות במה שיש לו והוא שמח בחלקו. ובודאי מי שעניו קדושות הוא שמח בחלקו, ואינו מביט ולא צופה לרעות בשדות זרים, ואשריו. וזוהי דרך ישרה. ועיין מלבי"ם (שופטים ה, כ), על סיסרא שאמר ליעל "אם איש יבוא ושאלך ואמר היש פה איש ואמרת אין", כי אין זה מן המוסר להכנס לבית אישה כשאין איש שם, ובודאי ישאל 'היש איש מבני הבית' ואמרת 'אין', ואז לא יכנס איש זר, ע"ש. והדברים נוראים.

פרפראות שמירת העיניים מתורה שבעל פה - מהש"ס

א. חז"ל (ברכות יב:) על הפסוק (במדבר טו, לט) "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", ביארו: 'אחרי עיניכם' זה הרהור עבירה. והמהרש"א בח"א (שבת לג.) מביא שבכל מקום שבש"ס כתוב עבירה הכוונה עריות שהוא זימה ותועבה. ועיין נדרים (נא.) שפירשו חז"ל תועבה- לשון תועה אתה בה, זימה- לשון זו מה היא. וכאן מרומז שקדושת המחשבה מגיעה בזכות שמירת העיניים. שהרי על התיבות "אחרי עיניכם" נאמר שזה הרהור עבירה, וממילא הא בהא תליא

שמירת עיניים מקדשת המחשבה ומתקיים גם "אחרי לבבכם". כי הרהור עקרו דמיון, והדמיון הורס ומקלקל ומפריע מאוד לטווח ארוך, כלומר לשנים רבות. וכל שמירת עיניים מקצצת בענפי הדמיון, וחוזר למציאות ומתקדש.

ב. חז"ל אומרים (ברכות כד.) כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורף. וכן (שם) שוק באשה ערוה, ופירש רש"י להסתכל. והאחרונים הביאו מהירושלמי (פ"ד דחלה) המסתכל בעקבה של אשה כמסתכל בבית הרחם. ונלע"ד לפרש בכוונת חז"ל הקדושים, שההשפעה השלילית של עריות רחמנא ליצלן קיימת גם במסתכל בדברים קטנים, כמו עקב, אצבע, ואפילו על בגדיה. כי עצם הענין שסקרנותו לעריות גוברת מראה שההשפעה קיימת, והוא הולך ויורד עד מ"ט שערי טומאה רחמנא ליצלן. וכל זה נובע מתאונת הסקרנות, כי אחרי הכל אם הסקרנות מתבטלת אין מה להסתכל. ועל ידי ההסתכלות מגיע לסכלות, כי איש סכל הוא איש מדומיין ומסכן, ורוח שטות חופפת עליו (סוטה ג.).

ובזה מובן לי למה רבינו הסטייפלר זיע"א היה מקפיד שלא לקרוא אפילו כתב של נשים, וכן רבינו האור לציון זיע"א מביא בספרו 'אור לציון - חכמה ומוסר' (עמ' צד) על המקובל הגאון רבי אליהו מני זיע"א שצוה לשמש להזהיר את השכנה להחליף את נעלי הבית שלה כי הרעש שהן מקימות מפריע לו. כי בדרגות הקדושה ההדרדרות של כאילו וכאילו מגיעה עד שורש העבירה, רחמנא ליצלן. וכן בדומה (במנחות מג:) תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד, ע"ש. וראה זה פלא, באשתו כל הסתכלות זה מצוה כדת משה וישראל, ובאחרת כל הסתכלות היא עבירה ממש.

ג. חז"ל אומרים (ברכות סא.) לא יהלך אדם אחורי אשה וכו', נזדמנה לו על הגשר יסלקנה לצדדין. וכל העובר אחרי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא. וכן המרצה מעות לאשה מידו לידה כדי להסתכל בה, אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גהינם, ע"ש. ולמדנו מכאן תרתי. א) כשיש בשביל או בדרך חוסר צניעות יסלקנה לצדדין, כלומר יעמוד באמצע הדרך ויביט ברחוב כאילו הוא מחפש כתובת או מחכה לחבריו, באופן שאותה אשה תהיה לצדדיו, עד שתעבור וימשיך הלאה בדרך נקיה מיצר הרע. וזו עצה נפלאה של חז"ל הקדושים. ב) כשצריך לשלם עודף וכיוצא בזה לא יספור לתוך ידה זמן ממושך שנראה כמתעכב להסתכל בה, אלא יתן בידה כל הסכום או ישים לפניו, והיא תספור ובינתיים יתרחק קצת או יתפנה לעסקיו.

ואל יחשוש שמא תאמר חסר מטבע, כי אז יספור שוב איתה, או יוסיף לה מטבע, והעיקר שיתקדש. וכמו שהביא בספר 'אור לציון - חכמה ומוסר' (עמ' רית) שהאדמו"ר מקוצק ראה איש אחד שמתווכח עם המוכרת ומבקש הנחה, וגער בו ואמר, 'וכי אל תרבה שיחה עם האשה לא שווה כמה פרוטות'. והאמונה שהכל מהשמים ולא יתכן שיפסיד כלל

כי הכל קצוב מראש השנה - ובפרט כשהוא מחמיר בצניעות, זה מביא כח לעשות כן ולא לחשוש. ומשמע מהש"ס (סוטה מח.) שבזכות הצניעות והקדושה יש שפע גדול מהשמים פי מאה, עיין שם ותהנה.

ד. חז"ל אומרים (שבת סד.) על מלחמת מדין שהיו חיילים צדיקים בזמן משה רבינו ע"ה אומרים: אם מידי עבירה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו, ולכן הביאו כפרה על איסור עריות. ומכאן שאפילו בלחץ גדול כמו מלחמה יש כוחות עצומים להתגבר ולא להכשל חס ושלום. ועוזרים לכך מהשמים, והנכשל צריך כפרה. ועל אחת כמה וכמה בשעת שלום שצריכים להתאמץ ולהתגבר ולנצח, ועל ידי שטרוד לפלוט ולא לקבל את הפריצות לא יבלע בגופו לעולם הנאת עבירה, ואשריו. ומכאן שצריך להזהר מאוד ברחוב, כי לפעמים יצר הרע מסית להסתכל כדי לעורר ולהזהיר וכדי לצעוק אחר כך 'איזו פריצות!'. ולכן אל תשמע לו, אפשר לעורר ולהזהיר גם בלי להסתכל. ואדרבא כשנזהר לא להסתכל, דעתו קדושה וטהורה עליו והיא דעת תורה צרופה, ומה שחושב ועושה זה אמיתי קיים ומועיל.

ה. חז"ל אומרים (כתובות יז.) אמר רב שמואל בן נחמני אמר רבי יונתן מותר להסתכל בפני כלה כל שבעה כדי לחבבה על בעלה, ולית הלכתא כוותיה. ולכאורה במה נחלקו, ויתכן שהמקל הבין שיש כאן מצוה לחבבה על בעלה וממילא "שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח,ה), והמצוה תגן עליו כי בזה הוא משמח אותם. ולמעשה אסור, כי זו לא מצוה חיובית כמו עדות בקידושין להביט ממש בפני החתן והכלה, אלא רשות - כי אפשר לשמח באופנים אחרים על ידי שירה וריקודים. ובאמת, לאיזו קדושה גדולה ועצומה יוכל להגיע מי שבאמת רוקד בקדושה לכבודם, ולא מביט אנה ואנה. כמו יונה הנביא שרקד בשמחת בית השואבה וזכה לרוח הקודש (כמבו' בתוס' סוכה נ:), ובודאי ששמר על קדושת עיניו. ומי שרוצה יכול לשמוע מאשתו שהכלה נאה וחסודה ויספר כן לחתן, ובודאי יתלהב וישמח מאוד, ובזה מרבה אהבה וחיבבות בישראל. ומכאן שבודאי אין היתר כלל להביט בפני הכלה אף בתמונה לכולי עלמא, כי זה סתם יצר הרע ואסור בהחלט. ועדיף לחלק את התמונות לשני אלבומים, אחד לגברים ואחד כללי לנשים.

ו. חז"ל אומרים (קידושין פא.) דל כרעיד מקמי גהינם. ומכאן שאפילו תלמידי חכמים עצומים כמו תנאים ואמוראים צריכים לפחד מעריות כמו מגהינם. ומי שמפחד לא נכשל, ומי שאדיש נופל לתהום, רחמנא ליצלן.

ז. חז"ל הקדושים (ב"ק מח.) מלמדים אותנו הלכה בדיני ממונות מדיני צניעות, שבגלל חוסר צניעות של אשה שזרועותיה מגולות בשעה שלשה בצק בבית בעל הבית, חייבת היא להשגיח על בעלי החיים של בעל הבית, ואם מתו מחמת חוסר שמירה מצידה היא אחראית לשלם. כי בעל הבית לא יכול להשאר במקום מחוסר צניעות. ומכאן לומדים שאסור לעמוד

תחת קורת גג אחת עם חוסר צניעות, וכדין אהל המת רחמנא ליצלן. גם מדרכי הצניעות שלא להיות עם אשה זרה בבית אחד, שאף כשאין חשש לאיסור ייחוד יש ענין גדול בצניעות. והפסוק (תהלים קמח, יב) צווח "בחורים וגם בתולות, זקנים עם נערים". וכמה לא צנוע ולא יפה לראות צעירים מתפללים בעזרת נשים ומשקיפים משם על הספר תורה וכיוצא בזה. כי בזמן התפילה עזרת נשים מזומן לנשים, ומה לכהן בבית הקברות. וכן לבית הכנסת צריך שמש ולא שמשית, וכן בחדר אוכל לתלמידים צריך טבח, ולבנות טבחית, והעושה להיפך מהפך הצינורות ומונע שפע מישראל.

ח. חז"ל אומרים (יבמות סב.) על הנשים "דיינו שמצילות אותנו מן החטא". וזה פלא, שמי שנשוי והטיפול היסודי של הבית בגשמיות מוזנח מאוד, זה לא נורא!!! העיקר שיש קדושה בבית והטהרה קיימת וחינוך הבנים הוא לתורה ויראת שמים, מספיק! ודי בכך. וזה מחזק ומעורר את האהבה בין איש לאשתו, כלומר שכשיש קדושה ושמירת העיניים בתפארתה, מתקיים הבעל ואומר דינו! והוא בדברים שבינו ובינה לא מחמיר בכלום ואדרבא להיפך, וה' יתברך בוחר בו והוא הקדוש. וגם מעלתו גדולה כשרואה שהגשמיות בבית רופפת והוא שותק בגלל שלום בית, והרוחניות גוברת ומתחזקת. וזוהי סגוריה גדולה מהשמים לטובה ולחיים טובים.

ט. חז"ל אומרים (ב"ב טז.) על אברהם אבינו ע"ה שלא הסתכל על אשתו כי היה קדוש מאוד, ע"ש. ועיין מהרש"א שהקשה הרי אסור לישא אשה לפני שיראנה (קידושין מא.). ותירץ שקודם הנישואין בודאי ראה, אך אחר כך לא ראה מרוב צניעותה, ע"ש.

ונראה שיש כאן עומק גדול מאוד, כי יש אהבה שבאה כתוצאה של תאוה, וזוהי בעצם אהבת עצמו ולא זולתו. ואם אחרי הנישואין קובע אצלו בעיקר ראיית העיניים אין זו אהבה אמיתית. כי באופן שלא רואה בעיניים אלא מתלהב בעיקר מהמידות והצניעות והקדושה, הקשר שביניהם הוא קשר פנימי הדוק ועמוק. וקשר זה מתקיים עם רגשות פנימיים גבוהים, ומבינים תמיד זה את זה בכל העיניים הקשורים לבנין הבית היהודי שלהם. כי אין איתם תשוקה חיצונית המשפיע ומעוורת את העיניים, והבן. וזהו בנין ביתו של אברהם אבינו ע"ה שלאחר הנישואין לא ראה את שרה אשתו, כוונת הדברים שהקשר שלו עם שרה לא היה על ידי העיניים, אלא על ידי דיבורים וחיזוקים הרבה זה עם זה.

ויתכן עוד שהיו בדרגה גבוהה מאוד של קשר פנימי שלא היו צריכים להגיע להסתכלות חיצונית בשביל הקירוב שביניהם, ובודאי שלא היו צריכים לקיים את דברי רבי עקיבא שאומר (שבת סד:) שאשה תתקשט בבגדי צבעונין בזמן נדתה כדי שלא תתגנה על בעלה (וכ"פ מרן ביור"ד סימן קצה). כי האהבה הפנימית שבהם כסתה על הכל, ממש כמו שאדם אוהב את עצמו עם כל המגרעות שבו.

וזוהי דרגתו של רבי אליעזר שאמרו עליו (נדריס כ:): דומה כמי שכפאו שד, כי אשתו היתה חלק ממנו כמו שהיד והרגל שלו הם חלק ממנו. וכי האדם מתרגש מעצמו או מנשק את אבריו?! וכך היתה ההרגשה של רבי אליעזר עם אשתו ולא היה צורך ליותר מזה. ובודאי אברהם אבינו ע"ה יותר מכך.

וממילא נתאר לעצמנו איזו יראת שמים היתה לאברהם אבינו ע"ה שלא הסתכל על סתם נשים, ואיזו שמירת עיניים מעולה היתה לו. והלימוד מכך שהקשר הפנימי שיש לבעל עם אשתו על כל המשתמע מכך, מסייע מאוד להתקדש ולהתנתק מכל הסביבה לדרגות גבוהות בקדושה, ובעיקר בשמירת העיניים. ומכאן שאדם קדוש מאוד מרוצה ממשפחתו, ואוהב וקשור מאוד לאשתו, ומבין ומצליח לחיות בשמחה של מצוה כל רגע ורגע.

ובזה תבין פסוק בתורה, שלאחר שאמרה שרה לאברהם "בא נא אל שפחתי" וגו' (בראשית טז, ב). לא הראה אברהם אבינו ע"ה שמתלהב - משום כבודה, אלא שרה עשתה הכל - היא השדכנית והמבצעת. ומפורש בפסוק "ותקח שרי אשת אברם את הגר המצרית שפחתה ותתן אותה לאברהם אישה לו לאשה" (שם שם, ג). וכשהתעברה הגר וזלזלה בשרה הסכים אברהם אבינו ע"ה לגרשה מיד, אף שהגר כעת נשואה לו והיא מעוברת ועדיין אין לו בנים, עם כל זה משום כבוד שרה אשת נעוריו הסכים לוותר על הגר שפחתו. ומכאן שצדיקים גדולים וקדושים כגודל הקדושה גודל היחס והאהבה לאשתו בלבד, והבן.

ובזה מובנת היטב ההנהגה בתקופת השידוכים שנפגשים בקדושה, שבקושי התירו להסתכל כדי להכירה שהיא מתאימה לו. ועיקר הפגישות זה להיכרות פנימית של נעימות בדיבור ובמידות ובכבוד הדדי זה לזה. וכמה טיפס המדע המתוסכל שמציע מגע גוף כדי להכיר ולראות אם הם מתאימים, כי המגע והתאווה גורמים שלא מתבוננים על הקשר הפנימי אם הוא מתאים או לא, לא בודקים את המדות ואת הרגשות, את הכרת הטוב ואת הזריזות. התאווה מקלקלת את השורה, ולא רואים בעיניים כלום. וכמו שכתב הרמב"ם (פיהמ"ש שביעית פ"ה מ"ו), מי שסגרה עיניו התאווה ויצר הרע, ע"ש. ואדרבא להיפך, כשנפגשים בקדושה והשיחות תורניות על מדות טובות ויראת שמים להכרת הטוב והערכה זה לזה, אלו הם שיחות ופגישות שכליות מלאות רגש ואמת, ואז גם המגע מסתדר בהתאם לכך. הפנימי משפיע ובונה את החיצוני, והחיצוני לעולם בתשוקתו הבהמית לא יבנה את הערך הפנימי המתאים לשניהם יחד, והדברים נוראים. ובש"ס (נדריס נא). אמרו על עריות שנקרא תָּבֵל (ויקרא יח, כג), מלשון תָּבֵלִין כלומר אילו תבלין יש בעריות שאתה כל כך נמשך אחריהם, תתקדש ותבין הרבה יותר בעומק הדברים כיצד לחיות ולהנות.

גם לרבות שהפוגם בעיניו, הרי זה נוגע בעריות ממש על ידי העיניים שלו, ואז הוא נקשר הלאה וממשיך להתקרב. כי המגע החיצוני גורם עוורון ולא רואה כלל את הפנימיות המטונפת שבאותה עבירה ואת התוצאות המסוכנות. וכך הכשילו את נשיא שבט שמעון 'זמרי בן סלוא' (במדבר כה, יד), וכך שמשון בעיניו (סוטה ט:), וכך השטן שבר את החלון להכשיל את דוד המלך ע"ה (סנהדרין קז.). ומדויק היטב לשון חז"ל הקדושים (נדרים כ.) כל הצופה בנשים סופו בא לידי עבירה, כלומר החיצוניות מתקיימת והפנימיות מתרחקת, ומפסידים עולם הזה ועולם הבא רחמנא ליצלן.

י. חז"ל אומרים (ב"ב נו:): על הפסוק (ישעיה לג, טו) "ועוצם עיניו מראות ברע", שאינו מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה. ואף כשאין דרכא אחרינא צריך לאנוס עצמו שלא יגרה בעצמו יצר הרע, ע"ש. ויש ללמוד מכאן בפשיטות על המתחסד ואינו הולך לים כלל, אף שאינו מעורב מבפנים אם הוא מעורב מבחוץ ואין גדרי צניעות מובהקים, וגדולי ישראל ומשמרת הצניעות לא ממליצים, שאין ללכת לשם כי יש חשש של גירווי יצר הרע. ובודאי גם אם יש היתר על פי ההלכה ללכת, מי שמרגיש ירידה ביראת שמים שהולך לשם שאסור לו ללכת כלל ועיקר. כל מה שמותר לאחרים יתכן שאסור בשבילו, בגלל חולשתו ביראת שמים. וכי מה שמותר לרב גידל (ברכות כ.) ולרב אחא (כתובות יז.) ורבי חנינא ורבי יונתן (ע"ז יז.) ורב חנינא ורב אושעיא (פסחים קיג:): ואבא אומנא (תענית כא:): מותר לאחרים? ואם ספק דרבנן לקולא וספק דאורייתא לחומרא וספק נפשות להקל ולהציל, כך ספק נשמות לחומרא (ע"ן אור"ח ס"ס שו), וספק צניעות וקדושה לחומרא.

יא. חז"ל אומרים (ב"ב קסח:). תלמיד חכם שהולך לקדש אשה, יקח איתו עם הארץ שמסתכל ומכיר בנשים, שלא יחליפו אותה באחרת, ע"ש. ואני לומד מכאן שמותר להורים של החתן להסתכל לראשונה על המדוברת אם היא מתאימה לבנם. כי יתכן שהוא תמים וצדיק ולא מבין הרבה, וההורים יודעים להסתכל ולבחון אם היא נראית אשה, ואם היא בריאה, ואם היא נאה וחסודה וכיוצא בזה המתאימה לכבוד המשפחה. וכמובן שיעשו הכל על פי דעת התורה הקדושה. ומכאן והלאה אין צורך לאבי החתן להביט בכלתו. וכמו כן אין לחתן להביט בחמותו. והחכם עיניו בראשו (קהלת ב, יד) ויודע כיצד לשוב ראשו, וכיצד לשבת, וכיצד להביט, ואשריו שזכה לכך, ואשרי חמותו שזכתה לחתן כזה. וכן בקידושין (פב.) שאמרו "הכל לשם שמים", והכוונה שאפשר באמת לשבח במעלות האשה או הכלה הנכבדה כפי הצורך, והדיבור משפיע ומועיל. ואין צורך לדבר בעיניים, כי אנחנו חלשים מאוד, וחבל.

יב. חז"ל אומרים (סנהדרין יט:): תוקפו של יוסף - ענוותנותו של בועז. ופירש רש"י 'תוקף' דבר גדול ומפורסם, 'ענוה' דבר צנוע ופשוט. כלומר בועז התגבר במבצע של קדושה יותר מיוסף הצדיק המפורסם במעשהו, כי רות היתה פנויה וקרובה אליו ובשדה שאין רואים, ויוסף הצדיק בבית

ואשת איש ולא קרובה שלו. ואף על פי כן ניצח בועז את יצר הרע אף שגופו התחמם כמו אש. ובמדרש רבא (רות פרק ז) מבואר שכל אותו הלילה היה יצר הרע מסית ואומר אתה פנוי והיא פנויה, ונשבע ליצרו ואמר חי ה' שאיני נוגע בה. וכל אותו הלילה התפלל בועז כשהוא שטוח על פניו ואמר: רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שלא נגעתני בה, יהי רצון שלא יתחלל בי שם שמים, ע"ש. ומכאן שצריך להישבע בשבועה חמורה כשמגיע יצר הרע להכשיל בעבירה, וגם להרבות בתפילה ולדבר עם ה' יתברך שיעזור לו להנצל. ויתכן שבאותו רגע הוא נראה מושפל ופחדן ואולי ילעגו עליו, ויתכן גם שירגיש שיצר הרע לועג לו שאינו נהנה מעבירה, אבל ידע נאמנה שעל ידי זה הוא זוכה למעיל של קדושה העוטף אותו ומסייע לו בהמשך הדרך בחיים להתגבר על עוד מכשולים קשים ושלום.

ורבינו הגר"א זיע"א (משלי א, כג) מפרש בזה את המשנה באבות (פ"ד מ"ב) 'עבירה גוררת עבירה'. מי שנכשל בעבירה באה רוח ממרום – וכפי גודל העבירה גודל הרוח – ומסיתה אותו ומתאוה עוד לעבירה, וכן להיפך 'מצוה גוררת מצוה', ובמצוה גדולה באה רוח ממקום קדוש מאוד ומתאוה למצוה ונהנה מאוד מהמצוות. וזה כעין מעיל העוטף ומחזק וגורר אחריו לעוד מעשים טובים. וזה דומה לאותו תלמיד (מנחות מד.) שניצול וברח מעבירה, וגרר אחריו עושר גדול וזכה לעולם הזה ועולם הבא, ע"ש. ומחשבה זו עוזרת מאוד להתאמץ ולהצליח בס"ד. יג. חז"ל אומרים (סנהדרין כ.). מקום שנהגו נשים לצאת אחר המיטה - יוצאות, לפני המיטה - יוצאות, ע"ש. ובתוספות (בד"ה נשים) הביאו בשם הירושלמי שגנאי הוא לבנות ישראל שישתכלו בהם אנשים, ע"ש. והדברים מבהילים מאוד, שאין זה צניעות לנשים שמישהו יביט בהן וצריכות לעשות טצדקי כדי שלא יביטו בהן. ועיין עבודה זרה (לח.) מניח ישראל בשר על גבי גחלים ובא עובד כוכבים (=גוי) ומהפך בו עד שיבוא ישראל מבית הכנסת או מבית המדרש, שופתת אשה קדירה על גבי כירה ובאה עובדת כוכבים ומגיסה עד שתבוא מבית המרחץ או מבית הכנסת, ע"ש.

ומסופר על היהודים באפגניסטאן, שהיו הנשים שם צנועות מאוד, ומעולם לא יצאו לרחוב כי אם כשחוזרת מהמקוה למצוות הטהרה. וזכורני שהייתי ילד לפני בר מצוה, ומרת אימי ע"ה היתה עובדת במטבח בשיבת בית יוסף נווהרדוק, בירושלים עיר הקודש, והרבנית אשת ראש הישיבה הגאון הצדיק רבי בן ציון ברוק זיע"א רצתה לצאת מהמטבח, ותלמידי הישיבה היו בתפילת ערבית באמירת קריאת שמע ופניהם אל השער, וביקשה ממני לסגור את הדלת שלא יראו כשהיא עוברת, כי היתה צנועה וחכמה מאד.

נמצא שכמו שיש מצוה על הגברים שלא להסתכל, כך יש מצווה על הנשים שלא יפרסמו עצמן, כי גנאי הוא להם. ועיין רמב"ם (רפ"ק מהלכות מלכים) שפסק 'אין מעמידין אשה במלכות, וכן כל משימות שבישראל אין ממנים בהם אלא איש', ע"ש. והיו צדיקים גדולים שהיו

צנועים כל כך עד שלא היו מרשים לנשים להביט בהם. וסיפר לי כ"ק האדמו"ר רבי אלעזר אביחצירא שליט"א על עצמו שאפילו על בני ביתו אינו מסתכל (פרט לאשתו כמובן, ולבנות שמברך אותן בליל שבת קודש). והוסיף ואמר על אביו זיע"א שהיה פרוש וחסיד הרבה יותר ממנו. ואנחנו לא נדע מה נעשה, והלואי שנזכה לשמירת העיניים בעין טובה למה שציותה תורתנו הקדושה.

יד. חז"ל (ע"ז כ.) מספרים על חכמים גדולים שראו אשה נאה מאוד ובירכו עליה, והיה זה בקרן זוית שנפגשו בה פתאום, ע"ש. וכן אמרו (שם) על הפסוק (דברים כג, י) "ונשמרת מכל דבר רע" שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה בלילה. ולמדו מכאן שלפעמים משמים מנסים את האדם שיביט בעל כרחו על ידי קרן זוית או באופן פתאומי באשה כדי לבחון כיצד יגיב ואיך יתקדש. ואשרי המבין שמנסים אותו מהשמים, ובודאי גם מצלמים אותו ואת עיניו ואת מחשבתו. ואם מתקדש, התמונה יוצאת בפוטו מיוחד, ומסתבר ששימו תמונה זו בחדר שלו בעולם האמת... גם לרבות שההרהור ביום או הסתכלות אסורה אפילו הבזק של רגע אחד, זה לא מסתלק וזה לא נגמר, זה יכול לבוא לו בחלום בלילה ולבלבל ולטמאות ולהוריד אותו עד עפר. והמבין את גודל הסכנה, מבין את חשיבות הקדושה, ואשריו.

טו. חז"ל אומרים (סוטה מז:): על הפסוק (במדבר ה, לא) "וניקה האיש מעוון והאשה ההיא תשא את עוונה", בזמן שהאיש מנוקה מעוון המים בודקין את אשתו, אין האיש מנוקה מעוון אין המים בודקין את אשתו. ופירש רש"י שכשהבעל נקי מעוון עריות המים בודקין אותה. ויש ללמוד מכאן שמעשיו וכוחו וקדושתו נמצאים בה, וכשהוא קדוש זה משפיע עליה להתקדם, כי אם לא תתקדם תבדק על ידי המים. וכן כשמשוחח מחזק ומעודד ונותן לה לעלות איתו אינה נופלת ואינה סוטה מדרך הישרה.

טז. חז"ל (ברכות יז.) אומרים: בעולם הבא אין אכילה ושתייה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. ופירשו המפרשים שכל צדיק וצדיק זוכה לאותה עטרה שהכין לראשו בעולם הזה. ומדויק הלשון 'ועטרותיהם' בראשיהם, כלומר עטרה השייכת להם. 'ונהנים מזיו השכינה' - בעיניים, כי מה שקרוב לשכל יותר הוא קדוש יותר, והעיניים קרובות וגבוהות מאוד, ומי שפוגם את עיניו חס ושלום הרי זה פוגם באיברים מיוחדים מאוד שבהם תהיה לו זכות ליהנות בעולם הבא, ואיך יטמא אותן בעריות חס ושלום. והשומר עיניו בעולם הזה יזכה באמת ליהנות מזיו השכינה הנאה גדולה מאוד.

ועיין בזוהר הקדוש (ויחי רכד ב) 'אלף וחמש מאות ריחות עולים כל יום בגן עדן שמתבשמים בהם לבושי הכבוד של הצדיקים, ואותן ריחות מתעטרין ונתקנים על ידי ימי האדם. וכן כמה לבושים נעשים לאדם מנצוצי הימים שלו', עיין שם. ועוד עיין בזוהר (פנחס ריד ב) שמעשים

רעים של האדם עושים לו בעולם האמת לבושים צואים, ולהיפך – להיפך. ופנחס שקידש את עצמו כל כך וקידש שם שמים זכה שגם גופו התפשט מהגשם ולבש רוחני וחי לעולם.

ועל זה נאמר (ישעיה סד,ג) "עין לא ראתה אלוקים זולתך". וביאר המצודת דוד ששום עין לא ראתה מה שיעשה אלוקים למי שמחכה לו ומאמין בו, ע"ש. כי באמת בעולם האמת ההנאה הגדולה בעינים, ובעולם הזה יצר הרע מנסה לעבוד עלינו בעיניים, כלומר מצייר ומדמיון ומנסה להראות את הרע שהוא טוב ואת החושך שהוא אור, וזוהי 'עבודה בעיניים', ובאמת גם בצורה חיובית אפשר לקרוא לזה 'עבודה בעיניים' כי העבודה הגדולה שלנו בעולם הזה היא עבודת שמירת העיניים, ואז יזכה לזיו השכינה.

יז. חז"ל אומרים (פסחים קיב.) אם בקשת ליחנק, הַתְּלָה באילן גדול. ופירש רש"י אם בקשת לומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך, אמור בשם אדם גדול, ע"ש. ומכאן משמע שיש השפעה גדולה בציבור כשאומר בשם אדם גדול שהדברים יתקבלו היטב, ובפרט גדול שנוהגים הם על פיו, שבוודאי יתקבלו הדברים ויהיה תועלת גדולה. והנה כידוע אחינו התימנים נוהגים בכמה הלכות כהרמב"ם והוא בעיקר עטרה לראשם. וכל הלכה שתאמר לפניהם, גם אם כך פסקו הרי"ף והרא"ש, תדגיש את הרמב"ם ואת לשונו הקדוש ותצליח. וכן חידוש מהגאון רבינו יוסף חיים זיע"א בספריו הקדושים ליוצאי עיראק, זה מזכיר את אהבת התורה ומסורת שלהם. וכן בפני חסידים מהאדמורי"ם זיע"א, ואידך זיל גמור. וכן סיפורי צדיקים וכיוצא בזה תספר אותם שיהיו מתאימים להלכה. כמו המעשה בדין קידוש השם בירושלמי המפורסם שהובא ביביע אומר (ח"ו דף קפא) ויש בזה שתי גרסאות, לספר את זה בהתאם להלכה, ע"ש.

וכן כשרוצים לעורר על חיזוק מסויים, לומר את החיובי, ומכלל הן אתה שומע לאו. למשל: במקום לומר 'מי שישן בראש השנה מזלו ישן כל השנה', עדיף לומר את ההיפך 'מי שער בראש השנה ולא עוצם עין וקורא תהלים בדבקות וכו' מזלו ער כל השנה', וכן במקום לומר 'מי שפותח עיניו בעמידה לא יזכה לראות השכינה בפטירתו', עדיף לומר 'מי שעוצם עיניו יזכה לראות את השכינה'.

ומכאן למידת 'הצניעות' המפוארת, במקום לספר על אשה שבזמן חולייה שהיתה בעיה של נקיון וכו' ולא יכלה לברך והתאמצה והתגברה על הרבה מכשולים שעמדו בפניה, ומעוניין לספר על זה לחזק את הציבור, יספר מעשה זה על איש ולא על אישה.

ופעם רצה אחד שנעשה מי שברך לחיילת בצבא, ולא עשינו. כי חיילות בצבא זה תועבה, ו'יהרג ואל יעבור'. ועצם מלה זו היא נבלות פה. וצריך להיתלות באילן קדוש של קדושה שהוא על פי ההלכה הצרופה בלבד.

יח. חז"ל אומרים (שבת קיח:) אמר רבי יוסי מימי לא קראתי לאשתי – אשתי, ולשורי – שורי. אלא לאשתי – בִּיתִי, ולשורי – שְׂדֵי. ועיין פירוש רש"י. והמהרש"א מבאר שרצה לזרז אותם בזה שידעו שעיקר הבית תלוי בהם ויזדרזו בכל צרכי הבית. וכן לשורי שדי, שיזדרזו עבדיו במלאכת עבודת השדה שעיקרה בשוורים, ע"ש.

ויתכן לפרש שרצה רבי יוסי ללמד אותנו דרכי צניעות שאין זה דרך ארץ לומר 'אשתי' שהוא מלשון אישות, אלא 'ביתי' כמו שאמרו על רחל שהיא עקרת הבית (מדרש רבא רות פ"ז) דהיינו עיקרו של בית. שהכל עומד עליה בין בגשמיות ובין בחינוך הילדים, וכמו שכתוב (משלי א, ח ו, כ) "ואל תטוש תורת אמך", וכן הכשרות ותרומות ומעשרות ודיני תולעים וטהרת המשפחה כל זה נאמנות האשה (כתובות עב.). נמצא שהבית עומד עליה, ובמקום לומר 'אשתי' העדיף לומר 'ביתי' שיש בה משמעות חיובית ומועילה. ובאמת חסידים ואנשי מעשה ונשותיהם לא קוראים זה לזה בשמותיהם אלא 'אבא' 'אמא' וכיוצא בזה, ויש בזה צניעות וקדושה גם יחד.

ונראה לפי זה שהוא הדין לבנות שבבית, שכשיש אורחים וכיוצא בזה בשולחן שבת וכיוצא שאין צורך לקרוא דוקא בשמם, ויכול לומר בתי הגדולה, האמצעית, הקטנה וכיוצא בזה. וגם זה מחנך אותן לשמור עוד יותר על גדרי הצניעות. ועיין בש"ס ברכות (נו.) וכתובות (סה.) על רבא שלא אמר את שם אשתו אלא על שם אביה 'בתו של רב חסדא'. ויש גם מחברי ספרים שנוהרים בזה מטעמי צניעות שלא לכתוב את שם האשה, אלא זוגתי הרבנית או נוות ביתי וכו' ותו לא מידי.

ובאמת זה מתאים לדברי חז"ל הקדושים. כי גם לפני כן וגם לאחר מכן באותם מימרות של רבי יוסי מדובר בענייני אישות. ומה שהוסיף לומר לשורי שדי גם בזה יש ענין של צניעות שהשוורים והצאן רועים באחו ומתפרסם עושרו, והוא קורא אותם על שם השדה שהוא קבוע במקומו ולא ניכר לעוברים ושבים. ומרן שליט"א בספר מאור ישראל (שבת שם) ביאר את דברי הגמ' בדעת רבי יוסי שעשה כן דרך צניעות, וכנ"ל. וכן סָפְרוּ על רבינו "איש מצליח" זיע"א שמימיו לא אמר את המלה 'אשתי', וכשפעם נשאל על ידי עורך דין מי זאת ענה 'אמא של הילדים שלנו'. וזוהי הנהגה המתאימה גם למנהל תלמוד תורה ולבעל עסק, שלא לקרוא למזכירה בשמה - אחר שעצם שהותה שם אינו נכון - ובודאי שלא לדבר איתה בלשון נוכח או ברגש חביבות וחיוך, רחמנא ליצלן.

שמירת עיניים כללית

נראה להוסיף בעזרת ה' במצווה זו של 'שמירת העיניים', שיש בה ענפים רבים שקשורים לקדושה צניעות ומידות טובות שניתן להגיע אליהם בזכות 'שמירת העיניים'. למשל: מדת 'הקנאה' הקשה והנוראה, עד שחז"ל (אבות פ"ד מכ"א) אמרו: "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם". ובמסכת שבת (קנב:) כל מי שיש בו קנאה עצמותיו מרקיבין, ולהיפך – להיפך, ע"ש. ורבינו הרא"ש בארחות חיים (אות קיג) כותב: אל תתן בלבך קנאה שזו היא רעה חולה "שאין לה רפואה", ע"ש.

ונשאלת השאלה כיצד ניתן להתגבר על מדה זו? ונראה שעל ידי 'שמירת העיניים' מסתלקת הקנאה מאחר שלא רואה בעיניו ואין מחשבתו על כך, ממילא לא אוכל את עצמו ואת עצמותיו ואינו יוצא מן העולם. וכן תאוות אכילה שהיא קשה מאד, ובפרט כשחייב להוריד במשקל. או סתם תאוה שמזיקה לגוף, שיש בה גם נזק וגם ביטול תורה וגם 'בל תשחית' על האוכל (כמבואר בספר חסידים). וכיצד יתגבר? וכשלא מסתכל ולא מריח אין הגוף משתוקק לכך, ויכול להנצל מתאוה אסורה זו ולהתקדש מאד. כי תאוות אכילה ותאוות עריות הן 'צמד חמד' 'תאומי צביה' ושמירת העיניים מסלקת אותם.

וגם אדם הראשון שאכל מעץ הדעת הפיתוי נעשה על ידי חווה, שהנחש דחף אותה על העץ ולא מתה בנגיעה כמבואר בפירוש רש"י (בראשית ג, ד). ואף שידעה שהיא הוסיפה את הנגיעה והי' יתברך ציוה רק על איסור אכילה, עם כל זה מאחר שראתה את הפרי והשתוקקה כמו שכתוב "ותרא האישה כי טוב העץ למאכל וגו'" (בראשית ג, ו) וממילא במקום לתרץ לנחש ולומר לו: בנגיעה אין מיתה ובאכילה יש מיתה, עשתה מהשאלה של הנחש תירוץ וחשבה שאין מיתה גם באכילה, כי רְאִיתָ העיניים השפיעה עליה מאד. (ועיין ברכת פרץ עה"ת פרשת בראשית). ואם לא היתה מביטה בעץ הדעת לא היתה נכשלת. ומצינו כיוצא בזה בדיינים, שנאמר עליהם: "לא תכירו פנים במשפט" (דברים א, יז), ואסור לבעלי דינים שיבואו לדיין כשאחד מלובש יפה יותר מחבירו. כי ההסתכלות שלו בעיניים עליהם מושפעת לפי הלבוש החיצוני, וקשה לדיין באותו מעמד לשמור את עצמו שלא להתפעל ולא להתרשם מהחיצוניות כי אם מהטענות של התובע והנתבע בלבד. ומכאן לומדים שיש צורך לשאת ולתת ולהתווכח כפי הדין, וכשהחיצוניות של הצד השני מרשימה מאד וגורמת חוסר בטחון כדי להשיב לו, העיצה לא להסתכל. וזוהי 'שמירת עיניים כללית', ואז יתחזק במחשבתו ויביע דעתו כפי הצורך והאפשרות העומדת לפניו.

ושמעתי פירוש נחמד על הפסוק "לא תעמוד על דם רעד" (ויקרא יט, טז). שפשט הפסוק הוא על הרואה חבירו טובע בנהר ואינו עוזרו, או שחיה וליסטים באים עליו ואינו מצילו. ופירוש נוסף, שהכוונה שאסור לראות דם שנשפך. כלומר שעצם הענין הזה לראות דם שנשפך מוליד טבע אכזרי ונותן אפשרות לרואה שלא לרחם על אחרים. כי מה שרואים בעיניים

מזיק מאד. וכמובן שאם יכול להציל מצרה מוטל עליו לעמוד לעזור ולסייע, אבל כשקצרה ידו מלהושיע אין מה לעמוד ולהסתכל.

ובספר שאל אביך ויגדך (ח"ב, דף רב) מביא מעשה בצדיק אחד שראה הלבנת פנים שעשו לאדם אחד ונזדעזע כולו עד עמקי נשמתו. וביאר בדבריו שאם היו רואים את הפוגע תוקע סכין בגבו של הנפגע ודמו שותת והוא מת כולם היו מזדעזעים. וכן בהלבנת פנים שדינו כשפיכות דמים ואין לו חלק לעולם הבא, בודאי שיש להזדעזע. ומכאן גם שלא לראות תמונות מצוירות בציורים שליליים המעבירים מסרים של טבע אכזרי, כי כח הדמיון בעיניים מפתח את השכל לאותו מצב ומונע ומקחה את טבע החסד והרחמים. וזוהי 'שמירת עיניים כללית' שיש להיזהר בה בכל מצב ולכל אדם.

ואין זה דומה למה שיש נוהגים שלא להסתכל בבעלי חיים טמאים, כי אדרבה יתכן שיש מצווה להסתכל עליהם וללמוד מהם. וכמו המשנה במסכת אבות (פ"ה מ"כ) "הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגיבור כארי". וגם בהסתכלות על חמור וסוס כלב וחתול אין בעיה, כי ניתן ללמוד מכך דיני טומאה וטהרה. כי סוס וחמור אסורים באכילה שאינם מעלי גרה ומפריסי פרסה, וחזיר מפני שמפריס פרסה ולא מעלה גרה, וכן שפן וארנבת וגמל מפני שמעלים גרה ולא מפריסים פרסה. נמצא שלומד על ידי ההסתכלות בהם שיעור תורה. וחז"ל אומרים (עירובין ק:): ללמוד צניעות מחתול גזל מנמלה, ע"ש. ובפרט לשיטת הרמב"ם (רפ"א מהלכות מאכלות אסורות) שיש מצוה לידע הסימנים שמבדילים בהם בין בעלי החיים שמותר לאכלם ובין בעלי החיים שאסור לאכלם, ע"ש.

ולא לחינם חז"ל הקדושים (מגילה כח.) אמרו: אסור להסתכל בפני אדם רשע. ומסתבר שעצם דמות דיוקנו ותבניתו הטמאים משפיע על הרואה בהמשך הדרך, ויפריע לו אף בתפילה ועבודת ה'. וזה הטעם שמזהירים בפרסום חרדי שלא לפרסם דמותו של רשע מפורסם, ובפרט שהוא מסית ומדיח רחמנא ליצלן, גם אם הוא ראש עירייה או שר בממשלה. ועל אחת כמה וכמה גויים מפורסמים במעשיהם הרעים שדמותם משפיעה לרעה על המחשבה, וצריך לזה שמירת עיניים שלא להביט בהם.

וזוהי מעלתם של גדולי ישראל שיש להם 'שמירת עיניים כללית' ועיניהם קדושות מכל מיני איסורי ואביזרי שמירת עיניים, ועל ידי כך הם זוכים לכוון גם בדיני טהרה על טמא טמא וטהור טהור. וכמו שאמרו חז"ל (נדה כ:): שעליהם נאמר "סוד ה' ליראיו" (תהלים כה, יד), וזה מבלי בדיקות וצילומים. ומרן רבינו החזון איש זיע"א היה אומר: רופא קטן לא יודע כלום ורופא גדול יודע קצת. ולהבדיל הרמב"ם הקדוש זיע"א היה בנגיעת ידו בחולה או בהסתכלות בעיניו יודע כל בעיותיו (כמו צילום סי-טי), וזה מכח הקדושה הנוראה שהיתה בו.

ויתכן שזה כלול בדברי חז"ל הקדושים (סנהדרין פח:) 'שייף עייל שייף נפיק', כלומר שכשנכנס ויוצא קמים לפניו והוא מתכופף ולא מביט בעיניים רמות חס ושלום אלא בענוה גדולה, וכמעט שלא רואה שקמים לפניו. ועיין בזוהר הקדוש (פנחס ריד א) שאומר: מי שמכבד את ה' על ידי שמירת הברית זוכה שמכבד אותו ה' יתברך על הכל. והוכחה לכך מיוסף שזכה להיות מלך על הכל, ולא עוד אלא שכשעברו ישראל את הים ארונו של יוסף עבר בתחילה והמים נפתחו לפניו, שנאמר "הים ראה וינס" (תהלים קיד, ג). מה ראה ראה את הפסוק "וינס ויצא החוצה" (בראשית לט, יב) שנאמר על יוסף בשעה שברח מהעבירה, ע"ש.

ואני לומד מכאן שאפילו מי שנמצא בסלון ביתו או בבית הכסא (הנקרא שירותים) כנגד החלון ומביט לרשות הרבים, שעדיף לסגור אותו באותה שעה שמא יעברו בחוסר צניעות ופוגם את עיניו הקדושות, וחבל. ומצינו על יוסף הצדיק (סוטה לו:) שבאה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון. ומאידך לדוד המלך ע"ה הניסיון היה על ידי שזרק חץ ופגע בכורת שהיתה שם בת שבע ונעשה כעין חלון (כמבואר בסנהדרין קז.). ולאחר מכן יפתח את החלון ויזכה לחיים טובים.

גם יש ללמד מכאן עד כמה צריכים השוטרים ו'אנשי החוק' ללמוד מוסר כל יום ולהתחזק ביראת שמים, שהרי הם רואים בכל יום אנשים מושחתים במידות בעריות ובמעשים רעים, בגניבות ואלימות ושקר ומחלוקת ושאר מרעין בישין. וכל היום עומדים על 'דם רעד', וכיצד יצליחו לשמור ולא להכשל אם לא יעשו משטרה על עצמם.

ועיין בן איש חי (פרשת בראשית שנה שניה הלכה ב) שהיה מנהגם בבגדד שאין הנשים אוכלות עם האנשים אפילו בסעודת שבת קדש. ומכאן צא ולמד עד היכן הדברים מגיעים ועד כמה יש להיזהר ולהזהיר על 'שמירת עיניים כללית'. וה' יתברך יזכנו לכך, אמן ואמן.

עצות קצרות ומועילות לבן תורה

א. שמירת העיניים היא חובה קדושה, אולם עם כל זה עדיף שלא להפגין שלא מסתכל.

ב. טוב מידי פעם לסגור את העיניים לכמה שניות, וזו אחת מהסגולות הטובות לשמירת העיניים.

ג. להטות אוזן כשצריך לשמוע ולא פנים.

ד. באירועים משפחתיים כשחייבים ללכת, על פי הדין יש לשבת עם הפנים לצד הקיר הצנוע. וכן כשנשים זרות מתארחות בבית והוא עוסק עם עצמו, עדיף שיהיה בחדר אחר או בצד שכנגד.

ה. כשיש צורך לדבר עם נשים, יש לדבר בלשון כבוד ולא בלשון חיבה חס ושלו.

ו. כשעוסק בשלום בית לא יסתכל, וכמובן בחכמה. אחרת - זה לא תפקידו.

ז. אם נתקע עם פטפטנית, שיקצר ויאמר שיזה מפריע, או 'בקצור מה השאלה'.

ח. להימנע מלהקשיב לאשה לבד, ותמיד עדיף לעשות כן עם בעלה ומרוויח גם צניעות וגם תועלת להשלים ביניהם.

ט. גם בטלפון - אם אפשר - עדיף שבעלה יהיה בטלפון נוסף בכדי לקדש את השיחה.

י. לא להזכיר שמות נשים לעולם, ובודאי שלא לקרוא להן בשמן.

יא. לסקרים בטלפון ובפרט על ידי נשים אין מצוה לענות.

יב. באיסורי עריות לא לפרט ולהמחיש חס ושלו, אלא לומר בקצור שנכשלו בעבירה וכיוצא בזה.

יג. אין צורך לומר פקידה ומזכירה אלא פקיד ומזכיר, וזה כל כך פשוט למבין.

יד. גם כשיש צורך להזכיר ידיעה כלשהי אין לומר שמות עיתונים האסורים בקריאה ונגיעה, אלא רק כך פורסם בעיתונות או בתקשורת.

טו. בן תורה בודאי שאינו נוגע בעיתונים אסורים, אלא שבנוסף שונא הוא אותם שנאה גדולה, כמו שנאמר בתהלים (קלט, כב) "תכלית שנאה שנאתים". ומשום כך גם הרדיו הטמא לא נמצא בביתו כלל ועיקר.

טז. בגד ים זה לא צנוע גם לגברים, יש מכנסיים קצרות. וכל שכן לנשים שלא ראוי להזכיר כלל.

יז. 'האשה עסוקה כעת', ולא לומר 'האשה מתקלחת' וכיוצא בזה (ועי' מגילה יב:).

יח. לא להכנס לבתים של אחרים כשהבעל בחוץ אפילו בכדי להניח תפילין של רבינו תם וכיוצא בזה.

יט. כשצריך להכנס לביתו של חבירו לאיזה צורך, להודיע מראש בטלפון כדי להתכונן, ולקצר.

כ. כשאישה בא הביתה עדיף שיקום הגבר לפתוח, ולהיפך - להיפך. וספק צניעות לחומר.

כא. כשהבעל בבית אין כניסה בשום אופן לנשים הבאות לפטפט עם הרעיה וכיוצא בזה.

כב. לא ישמע מאשתו סיפורים על נשים, ולא יספר לה גם הוא על אנשים.

כג. ראוי להתקין וילונות בבית שהחלונות פתוחים לרשות הרבים או לבנין סמוך מטעמי צניעות. וכמו כן להקפיד שלא לשבת בחצר הפונה לרשות הרבים.

כד. דרך בן תורה בכובד ראש מחוץ לביתו, ובבית קלות ראש. וסימניך "יצחק מצחק את רבקה אשתו" (בראשית כו, ח).

כה. בן תורה משתדל ונוהר לאכול רק בבית ולא בחוץ, ועיין קידושין (מ:).

כו. עדיף להקל בין איש לאשתו ולהחמיר בצניעות עם כל העולם, וזוהי הנהגת מרן שליט"א.

כז. אין לומר לאשה 'שלום' ברחוב ואפילו לקרובת משפחה. ואף בבית עם גיסותיו וכלותיו בן תורה מדבר כמו בן תורה.

כח. בן תורה אינו מרצה בפני נשים לעולם. ואף אם פרסמו ויש מודעות והוצאות, ביטולה זה קיומה.

כט. לא צריך להסביר למי שלא מבין דעת תורה בטהרתה, אלא רק לומר לו כך הדין ותו לא.

ל. מכונית עם כיסוי או וילונות בחלונות בכדי להרבות בשמירת העיניים, סגולה לנסיעות טובות.

לא. בן תורה מתבייש מעבירות ולא מאנשים, ואם איחר לתפילה כי בלילה היה טרוד בגירסיה, מתפלל בבית הכנסת לא בבית, ולא בעזרת נשים גם שאין נשים שם (ועיין גיטין צ:).

לב. בסיום דרשה ושיעור תורה או בהקמת ספר תורה, צריך להסתדר בקדושה שלא בכיוון עזרת הנשים או ביציאתן.

לג. בבית הכנסת לשבת תמיד עם כולם מול המזרח ולא מול עזרת הנשים וכיוצא בזה.

לד. בן תורה צנוע מאד ואינו מבליט את עצמו כלל. אינו עולה לבימה בזמן פתיחת ההיכל ולא לתיבה בזמן הקמת ספר תורה. אלא יושב תמיד בין הקהל וכמו כולם.

לה. יש המקפידים לומר: 'חז"ל אומרים' 'במדרש כתוב' 'כתוב בגמרא' במקום לומר 'אומרת הגמרא'. וכנראה שזה לא דומה לקידושין (ב:). שאמרו 'תורה לשון נקבה', אלא לחולין (קלז:). שאמרו 'לשון תורה לעצמה לשון חכמים לעצמן', ובלשון חכמים יש לדבר בלשון זכר דוקא, "ולשון חכמים מרפא" (כתובות קג.).

לו. בן תורה נזהר מאד בהכרת הטוב ובקידוש שם שמים גם כאשר יש צורך לדבר עם אישה וכיוצא בזה.

חברה טובה - על שכונת 'תל גיבורים' בחולון

'שכונת תל גיבורים' הנקראת גם 'שכונת אביב', היתה מסונפת לתל אביב ולימים נפרדה ונשתייכה לחולון. בט"ו באב תש"ן עברנו לגור בשכונה זו. בעוונותינו הרבים לא היה כל כך נ"ס טוב לשכונה זו, כי היו בה כמה אינשי דלא מעלי, והתושבים היו מוכרים את ביתם ובורחים משכונה זו, וגם נקראת שכונת 'שיקום שכונות'. והיו רבים שהזהירו אותי ואמרו שלא כדאי לבוא לשכונה זו. ואותם שחיזקו ותמכו בי לבוא לשכונה היו מר אריה לוי שחיזק וסייע וגם רץ לסידורים בעבורי, וכן מר חיים זברלו שעם הלב הטהור שלו רץ כצבי וגיבור כארי ליישוב טוב. והשכנים מסביב פחדו מאוד כשראו את הבית בהבנותו, וחששו שעוד מעט נסגור את השכונה, ויצטרכו ללבוש ארוך וכו'. ועם כל זה לאט לאט התחלנו בדברי תורה כל יום בין מנחה לערבית, וכן בבוקר אחר הנץ כעשר דקות. וזה ממש משך וגרר אחריו עוד ועוד אנשים עד שהמקום נהיה צר מהכיל את כולם.

יש לציין שבביהכ"נ, היה חזן קבוע, והיה מי שעושה השכבות וקורא בתורה, ומעולם לא ניסינו להזיז אותם חס ושלום. ואדרבא להיפך, לכבד ולחזק את מעמדם. גם בגלל שזה משורת דרך ארץ וקידוש ה', וגם מפני שהכל משמים. אבל מהשמים סידרו את הדברים באופן נפלא, כי נכנסה קדושה רבה בבית הכנסת, והאווירה השתנתה מקצה לקצה. ושיעורי התורה פתחו לכולם אוזניים קשובות "ואוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין" (משלי טו, לא) עם הרבה אהבה ואחווה.

גם יש לציין שבתחילה היו שצעקו באמצע הדרשה בשחרית של שבת שנסיים כי רוצים ללכת הביתה, וכמובן שהגבאים והציבור השתיקו אותם. וכמה פעמים שלחו מכתבים והניחו בתיבת הדואר בבית, ובהם

בקשו שנסתלק מהשכונה כי רוצים לסיים מהר. והיה בזה נסיון של היצר הרע להחליש אותנו. גם לרבות שנהיה רעש ופחד בציבור הכללי מהדתיים, עד שבאו עיתונאים מושחתים ועשו כתבה בעיתון והכותרת היתה 'המגיפה השחורה' - והעיתון עדיין שמור אצלי, ובה הם מתריעים על כך שהשכונה 'מתחרדת' וזה סכנה לתושבים. וצילמו את בית הכנסת ובית המדרש ואת הגבאים והתלמידים במטרה להכפיש אותנו בעיני הציבור. וראה זה פלא, לא רק שלא עזר להם, אלא להיפך הציבור התרבה והתחזק ובאו גברים ונשים כל שבת לשמוע דברי תורה ולהתפלל עד כדי כך שבתקופה ההיא לא היה מקום לשבת כלל. וכל זה על ידי כוחה של תורה, שהציבור מקשיב ושומע ומתחזק, והכל בדרכי נועם ונעימות מיוחדת לקרב כל אחד ואחד כפי כוחו וכפי מעשיו לשם שמים. כך שאין זה פלא שהציבור לא האמין לעיתון כי ראה וידע שכל דבריהם שקר אחד גדול!!! ומעולם לא היה ריב בשכונה בין דתיים לחילונים, וכולם מתחזקים ומתקדמים במוסר ובמדות, בתורה ביראת שמים ובחינוך הבנים. ואם רבי ישמעאל בוכה ואומר בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן (נדרים סו.), כך יש לומר על ציבור זה, בני ישראל אוהבי תורה ומצוות אלא שעניות בתורה הרחיקה אותם. ופעם אמר לי יהודי יקר מאבות השכונה ומתושביה הוותקים 'מר נעים' מנהל סניף הדואר השכונתי, שהיה בשכונה אלימות וגניבות ופריצות כל לילה, עד שפחדו בערב ללכת לאירועים שרכושם לא יאבד חלילה. והמשטרה היתה עושה פטרולים כל הלילה ומחפשת צעירים מהמגיפה הלבנה. ועובדות סוציאליות משקיעות כח ועצה ופסיכולוגים ויועצים בתקציב עירית חולון ב'מליונים', ולא היה עוזר כלום, 'אין קול ואין עונה ואין קשב' (מלכים א. יח). וכעת חסכה התורה הקדושה את אותם מליונים שהשקיעו להציל ולא הצילו, ואין בשכונה גנבים ולא פורצים ולא מזיקים. והשכונה נהפכה מתל - לגיבורים עד שמחירי הדירות עלו במאות אחוזים, וכיום קשה למצוא בית בשכונה. ולדעתי עדיף לגור בשכונה זו מהרבה מקומות אחרים המפורסמים, ואכמ"ל.

ה' יתברך ישתבח שמו עילת העילות וסיבת הסיבות. ומשמים סידרו שממש באותה תקופה תלמוד תורה 'מפי עוללים' מיסודם של האחים היקרים אוהבי תורה ולומדיה האחים אליעזרוב הי"ו עבר מגיסי כהן לשכונת תל גיבורים, וממילא נתווסף כח תורני בשכונה, והורים רשמו את ילדיהם בנים ובנות לתלמוד תורה התורני היחיד בשכונה. והאחים היקרים אליעזרוב הי"ו היו משתדלים לעשות הנחה בשכר הלימוד כפי הצורך והבקשה שלנו, וכח התורה עלה והצליח וזה עזר לאוירה התורנית בשכונה. בנוסף לכך שעשו מידי פעם העשרות בחינוך וכנסים לחיזוק, והרגשתי בזה יד ה' לכוון את הכל בזמן המתאים ובמקום המתאים. כשרצה הרב יוסף שעשוע שליט"א, להקים תלמוד תורה נוסף בשכונה, 'רשת החינוך התורני' אמרו שצריך אישור מהאחים אליעזרוב, וכמובן באהבת התורה האמיתית שלהם לא חשבו הרבה ושמעו לחכם שאמר לחתום, וגם אני חתמתי. וברוך ה' הרויחה שכונת תל גיבורים שני תלמודי תורה 'מפי עוללים' ו'בית יוסף'. ואת הכח הזה קבלנו ממרן

שליט"א שמזהיר ומעורר תמיד לזכות את הרבים ולהרבות כבוד שמים, ולכן במקום לעשות חס ושלום מחלוקת זכינו להרבות תורה ולקדש שם שמים.

יש לציין שבית הכנסת המרכזי בשכונה, הגדול והיפה עם שטח רחב ידיים, זה בית הכנסת לעדת המצרים הנקרא על שם רבי מאיר בעל הנס זיע"א, ויש שם גבאים יקרים וטובים אשר עשרות שנים הקימו מניינים לתפילות בחול, שבתות וחגים. וכמו כן עשו בר מצוות ושבת חתן ושרתו את הציבור הרחב כפי הצורך.

בית הכנסת שלנו הוא ע"ש "רבינו יוסף חיים". כשהגענו לשכונה וראיתי את השיש בשער בית הכנסת שכתוב בו בית הכנסת ע"ש "רבינו יוסף חיים", אמרתי לעצמי שבודאי זכותו העצומה של גאון וקדוש ומקובל כזה, שאמרו עליו שאין בדורו בקי בקבלה כמוהו, יעמוד לנו לשקם ולהקים כאן בשכונה מקום גדול לתורה ויראת שמים, וכך היה.

בשנת תשנ"א הציעו הגבאים היקרים גדעון גבריאל הלוי וחיים זברלו לפתוח בית מדרש בשכונה וללמד בעלי תשובה ואברכים יקרים תלמוד מוסר והלכה. והתחלנו עם מתי מספר, ולאט לאט המקום התקדם והתפתח עד שלומדים בבית מדרשנו כיום מעל מאה אברכים ובעלי תשובה ובני נוער העוסקים בתורה יום ולילה. ורבים מהם מוסרים שיעורי תורה כל ערב בעירנו ומחוצה לה.

קיבלנו עידוד רוחני ממרן שליט"א שחיזק וכתב המלצה חמה לתומכי התורה, וציין שהמקום הזה משמש מגדל אור לסביבה כולה. וזכינו לעידוד גשמי מהציבור הרחב ומתומכי התורה בחו"ל שהיו לשעבר תושבי ישראל וחלקם מתושבי השכונה וזכו גם הם לעשות תשובה.

המקום התפתח ובשנת תשנ"ז זכינו להקים בנין גדול בן שלוש קומות לבית המדרש 'עטרת חכמים' ובית הכנסת ע"ש 'רבינו יוסף חיים'. והתפללנו אז לה' יתברך שבנין זה יעמוד על תילו בהצלחה, ועמדנו על כך שיהיה גבוה יותר מהמתנ"ס הסמוך, כדי שיהיה קידוש שם שמים. וכשהיינו שרים באותה תקופה בשמחת תורה את השיר הירושלמי מפורסם חי חי יודו חי, והייתי מפזם ואומר שלוש קומות יודו חי והציבור עונים חי חי יודו חי, היו כאלה שלא האמינו וחשבו שזוהי אשלייה, כמו שאמרה אותה אשה לנביא אלישע "לא תשלה אותי" (מלכים ב ד, כח) אבל מהשמים הסכימו וכן היה. וחבל שבשירה לא שרנו חמש קומות יודו חי, וייתכן שהיינו מצליחים מכח השמחה והשירה גם לזה, כי בשמחה תצאו ואם הבנים שמחה.

בבית הכנסת "רבינו יוסף חיים" היו נוהגים לומר בערב שבת קודש 'לכו נרננה' ואחר כך קבלת שבת 'לכה דודי וכו'. ולא רציתי לשנות מחשש מחלוקת. אבל ברוך ה' מכח ההקשבה שלהם לדברי תורה ולהלכה,

הצעתיה להם פעם בדרשה בליל שבת קודש להקדים קבלת שבת קודם השקיעה, ואחר כך לכו נרננה, והסכימו מיד. ובאמת אחד מהדברים הטובים והחשובים במקום קדוש זה הוא שמקדימים בערב שבת תפילת מנחה כעשר דקות קודם זמן הדלקת הנרות, ומזה יוצא חשיבות לקבלת שבת קודש עוד קודם השקיעה. גם לרבות שהגבאים הקודמים והציבור הרחב יש להם אמונת חכמים ומאמינים בני מאמינים בתורה הקדושה, וכל עצה והנהגה טובה קיבלו עליהם בסבר פנים יפות.

פעם אחת הצעתי להם לבדוק את ספרי התורה, כי היו משוחים והיו בהם תיקונים רבים, וטענו שעושים הגהה כל שבוע. ובאמת זוהי בעיה קשה כיצד כל אדם מרשה לעצמו לתקן ולגוע בספר תורה אם אינו בקי בחק תוכות ושאר הדינים וקידוש שם ה'. ובעוונותינו הרבים זה מהצרות של הגלות. ועד שהצלחנו בס"ד לשלוח שני ספרים יחידים משוחים שהיו בבית הכנסת להגהה במכון סת"ס בבני ברק, נמצאו בהם מעל 10 אותיות חסרות, וכן יתירות וכן פסוקות, וכשראו כן כולם הזדעזעו. עד שזכינו בס"ד לספרי תורה מהודרים. הראשון בקודש על ידי הצדיק הנכבד שהוא עצמו התחזק מאוד מדברי התורה שהיה שומע כל בוקר לאחר תפילה בנץ החמה ומשיעורי התורה, הלא הוא מר חגולי הלוי הי"ו. וכן עוד ספר תורה שנתרם על ידי משפחת לוי לעילוי נשמת יחזקאל סמי הלוי ז"ל. וכן על ידי משפחת חזני הי"ו. וכן על ידי משפחת ראני הי"ו. וכן בעל ספר תורה מר איוב הי"ו, על ידי חתנו הנכבד נעים ההליכות מר חיים זוארץ הי"ו. וכן המשפחה היקרה משפחת בן חיים וראש המשפחה מר מאיר ז"ל - שנפטר לבית עולמו בעוונותינו הרבים בשנה זו - שתרמו גם כן ספר תורה מהודר. ויש לציין שבזמן יציקת הבטון ליסודות הבנין תרם מר מאיר בן חיים ז"ל את כל הוצאות היציקה הראשונה, זכרה לו ה' לטובה. ועוד ספר תורה של משפחת גבאי הי"ו להצלחת כל בני משפחתם. גם ספר תורה של משפחת בוריס-בכור ארבוב היקרים הי"ו. וגם הגברת סעידה תחיי תרמה ספר תורה לעילוי נשמת בעלה. וכך זרח בחושך אור לישרים, וממש מקום שהיה תל (עיין פרש"י מגילה כו: כל בית הרוס קרוי תל), שכונה הרוסה ברוחניות, נהייתה ונהפכה לגיבורים, גיבור הכובש את יצרו. מה שיועצים חינוכיים כביכול (עיין פרש"י יומא ג:) וכן כל מיני פדגוגים ועובדים סוציאליים ניסו ולא הצליחו, הצליחה ה'מגיפה השחורה', לעשות מגיפה ביצר הרע ולקיים את הפסוק (זכריה ג,ב) "יגער ה' בך השטן" (עיין קידושין פא:). ואני חושב שאת כל אותם מליונים שביזבוזו על הנוער בשכונה ועל שקומם ולא הצליחו, וכח התורה הצליח ואין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותינו (עיין ברכות יז:). ממילא על פי דין תורה חייבים הם להעביר אלינו את כל אותם מליונים שהשקיעו לריק ולבהלה, ועברו על 'בל תשחית', וכן על 'לא תעמוד על דם רעד' (דמים תרתי משמע). והם מונעים הטוב מאיתנו, ועוד בעוונותינו הרבים מנסים להפריע. אבל "יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו" (תהלים ב,ד), ומהשמים שלמו ומשלמים לנו את החסר, ומקום ארון ותורה אינו מן המידה (מגילה יוד:). וכח התורה עולה ויעלה ויצליח כפי שרואים היום, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

ובמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד (ברכות לד:). והתקיים בהם המשך הפסוקים בתהלים (שם בפרק ב) "ה' אמר אלי בני אתה אני היום יְלֻדְתִּיךָ וגו'" כלומר החוזר בתשובה נקרא בנו של ה' יתברך, וכאילו נולד היום מחדש.

כדאי להוסיף שמה שבאמת עוזר ומסייע לשכונה הקדושה הזאת שכונת 'תל גיבורים', זהו האהבה והאחוה השלום והרעות שיש בעיר הקדושה הזאת. הציבור שלנו מרגיש ומבין שאוהבים אותו. ורוצים לעזור לו עד כמה שאפשר ושמחים בשמחתו. ובודאי שלא מנצלים אותו ולא מבקשים ממנו כסף ואפילו לא למטרות קודש וצדקה אלא רק באופן כללי בדרשות ושיעורי תורה לחזק את בדק הבית. ואדרבא עוזרים לחלשים ולנזקקים עד כמה שאפשר, ובודאי שלא פוגעים באנשים ולא מעליבים אותם חס ושלום. וכמו שהכל קצוב מראש השנה עד ראש השנה באופן פרטי (ביצה טז:), כך בקהילה הקדושה הכל קצוב מהשמים, כמה יתרמו לנו וכיצד נְשַׁקֵּם ברוחניות את המקום. ומכח האמונה הטהורה שזכינו להתחזק בה זכינו להגיע עד הלום.

בנוסף לכך יאמר לשבחם של הגבאים היקרים וכן אנשי הקהילה המשמשים בקודש בעסקנות ציבורית, שכולם כפופים לדעת תורה ויודעים שהם אינם קובעים כלל בכח המוביל ומנהיגות הקהילה והעיר. ומאחר שמבינים כן, יש השפעה גם מהשמים לטובה. שכשיש ראש וכולם אחריו השפע מגיע מלמעלה. ועיין בזוהר הקדוש (פרשת בא דף לו ב), העולם מתקיים בזכות ראשי העם, אם ראשי העם זכאין טוב לעולם וטוב לעם, ואם אינם זכאים אוי לעולם ואוי לעם, ע"ש.

והמעין במגילת יסוד של בנין 'עטרת חכמים' ו'רבינו יוסף חיים' זיע"א, יראה שמפורש שם שהמקום הקדוש נבנה במטרה לקרב כל יהודי לתורה ולהרבות כבוד שמים בעולם, תחת הנהגתו הקדושה של מרן פאר הדור והדרו רבינו הגדול בעל יביע אומר וטהרת הבית שליט"א. ומרן שליט"א חתם בכתב ידו על הצהרה קדושה זו, ובודאי גם בשמים מסכימים כן. ואשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת. כן יזכנו ה' יתברך בקרוב לבנין בית המקדש וביאת המשיח ותחיית המתים אמן ואמן.